ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΔΕΥΤΕΡΑ — ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΤΗι 14 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1890 — ΕΤΟΣ Ζ'.—ΑΡΙΘ. 15

ΓΡΑΦΕΙΟΝ
ΟΔΟΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 59
Ἕκαστον φύλλον τιμᾶται λεπτῶν 20.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ Μ. ΔΑΜΒΕΡΓΗΣ

ΕΒΔΟΜΑΣ

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ
ΕΤΗΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑ
Ἐν Ἑλλάδι. . . . . Δρ. 10
Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ. . Φρ. χρ. 12

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ
ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ρεμβασμοί, ὑπὸ Ι. Μαράνου.
Τύπος κόρης, ὑπὸ Ἀριάδνης Μ. Δαμβέργη.
Πρόωρον Πάσχα, ἐπαρχιακὴ εἰκών, ὑπὸ Ἀρ. Ν. Κυριακοῦ.
Τὸ ὄνειρον τοῦ ποιητοῦ, διήγημα τῆς Ἐλισάβετ βασιλίσσης τῆς Ρουμανίας. (Τέλος).
Ὁ Σκλάβος, ποίημα Γ. Μαρτινέλη.
Διάδοχος περιπλανώμενος, ἱστορία τοῦ ΙΖ' αἰῶνος, μετάφρ. Α. Κ. (Συνέχεια).
Ἡ τιμὴ τοῦ καλλιτέχνου, μυθιστορία Ὀκταβίου Φεγιέ. Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ. (Συνέχεια).
Λίμνη καὶ ποταμός. Ρωσικὴ φιλολογία. Μῦθος Κριλώφ, ὑπὸ Π. Α. Ἀξιώτου.
Εἰδήσεις τῆς Ἑβδομάδος. Ἐγχώρια.—Ἐξωτερικά. —Ἀρχαιολογία.—Φιλολογία.—Καλλιτεχνία.
Ἰδιαίτερα Γράμματα.
Νέα Βιβλία.

ΡΕΜΒΑΣΜΟΙ

Μάτην ζητεῖς νὰ μαντεύσῃς, θνητέ, τὸ μῆκος τῆς ὁδοῦ, ἣν θὰ διανύσῃς. Μάτην ζητεῖς νὰ ὁρίσῃς τοὺς σταθμούς, ἐν οἷς θὰ ἀναπαυθῇς· ὁ Θεὸς εἶνε ἡ πρόνοια, αὕτη δὲ περιώρισε τὴν δύναμιν τῆς διανοίας σου, ἵνα σοὶ παράσχῃ εὐτυχίας τινὰς ἐν τῷ προσωρινῷ τούτῳ κόσμῳ τῆς δοκιμασίας, ἵνα σὲ καταστήσῃ ὀλιγώτερον δυστυχῆ. Γονυπέτησον καὶ εὐχαριστήσον τὸν Θεόν, διότι σὲ περιέβαλε διὰ νεφέλης ἀδιαπεράστου, διὰ θώρακος φυλάσσοντος τὴν καρδίαν σου ἀπὸ ὀδυνῶν ἀτελευτήτων. Ἀλλ' ὁ φιλόσοφος ἐπέμεινε· θέλει νὰ ἴδῃ τὸ μέλλον· θέλει νὰ προεξοφλήσῃ ἐν μιᾷ στιγμῇ πάσας τὰς ἡδονὰς καὶ πάσας τὰς θλίψεις... Θέλει νὰ ἀνέλθῃ ἐπὶ τῆς κορυφῆς, ἀφ' ἧς εἶνε ὁρατὸς ὁ ὑπόλοιπος βίος του· Ταλαίπωρε! ἐπίσγες τὸ βῆμα· μετανόησον, ζήτησον συγγνώμην παρ' ἐκείνου, οὗτινος ἀμφισβητεῖς οὕτω τὴν εὔσπλαγχνον πανσοφίαν καὶ στῆθι.

Ἀλλ' ὁ φιλόσοφος εἶνε ἕτοιμος νὰ ἐξακοντίσῃ τὴν ἀρὰν κατὰ τοῦ ἁγίου ὀνόματος, ὅπερ μέχρι πρὸ μικροῦ ἐφύλασσεν ἐν τῇ καρδίᾳ του, ὡς ἐν βωμῷ. Ὡς ἄλλος Φαῦστος, εἶνε ἕτοιμος νὰ πωλήσῃ τὴν ψυχήν του εἰς τὸν Μεφιστοφελῆν, ἐὰν ὁ Θεὸς ἀρνηθῇ νὰ πραγματώσῃ τὴν ἐπιθυμίαν του.

Καὶ ὁ Θεός, ἵνα μὴ ἀπωλέσῃ ὑπαρξιν εὐγενῆ, ὑπηρετήσασαν ἐπὶ μακρὸν τὸ καλόν, γινώσκων δ' ἐν τῇ ἀπείρῳ αὐτοῦ σοφίᾳ ὅτι τοῦ φιλοσόφου ἡ καρδία ἦτο τεθωρακισμένη δι' ὑπομονῆς καὶ φρονήσεως, ἐπέτρεψεν αὐτῷ ν' ἀνέλθῃ μέχρι τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους, ἀφ' ἧς ἦτο ὁρατὴ ἡ ὁδός, ἣν εἶχεν ἔτι νὰ διανύσῃ ἐν τῇ ζωῇ.

* * *

Ὁ φιλόσοφος δὲν ὑπῆρξεν εὐτυχὴς ἐν τῷ γάμῳ του. Τὸ κάλλος τοῦ σώματος δὲν εἶνε πάντοτε κάτοπτρον τοῦ κάλλους τῆς ψυχῆς· ἡ σύντροφος τοῦ βίου του ἦτο πλάσμα ἐξ εὐτελοῦς ὕλης λαμπρῶς ἐστιλβωμένον· ἀλλ' ὁ φιλόσοφος ἐγίνωσκεν ὅτι ὁ κόσμος κατοικεῖται ὑπὸ ἀγαθῶν καὶ κακῶν, μετ' ἀνοχῆς δ' ἀνέμενε τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ὁ Θεός, ὅστις τοὺς συνέζευξε, θὰ διεχώριζεν αὐτοὺς διὰ τοῦ θανάτου.

Τὸ πρῶτον θέαμα, ὅπερ εἶδον οἱ ὀφθαλμοί του, ἦτο ἡ τελευτὴ τῆς συζύγου του· ἂν οἱ ὀφθαλμοί του εὑρίσκοντο ἐπὶ ἄλλης κεφαλῆς, γλυκὺ δάκρυ σπενδόμενον εἰς τὴν μνήμην της θὰ ἐδρόσιζεν αὐτούς· ἀλλ' ὁ φιλόσοφος ἐθλίβη ἀναπολῶν τὰς καλὰς ἡμέρας καὶ συνεχώρησε τὰς κακάς. Παραδόξως ὅμως δὲν ἐθεώρησεν ὡς δυσοίωνον τὸ πρῶτον θέαμα, διότι ὁ στεναγμός, ὅστις ἀνύψωσεν ἐλαφρῶς τὸ στῆθός του, ἦτο στεναγμὸς ἀνακουφίσεως.

Ἀλλ' ἡ σύζυγος τῷ ἀφῆκε δύο υἱοὺς καὶ δύο θυγατέρας, ἐξ ὧν ὁ εἷς καὶ ἡ μία ἐκληρονόμησαν τὰς κακίας τῆς μητρός. Τὸ βλέμμα του ἀμέσως ἀναζητεῖ τούτους, διότι τῶν ἄλλων ἡ ἀρετὴ δὲν τῷ παρεῖχε ἀνησυχίας.

Καπνὸς μαῦρος τὸν ἐμποδίζει νὰ διακρίνῃ, καὶ σκοτίζει ἐπὶ μικρὸν τὴν ὅρασίν του. Καίονται τὰ πλούσια αὐτοῦ κτήματα..... Πῦρ λυμαίνεται αὐτά, τεθὲν ὑπὸ ἀπροσέκτου χειρός. Ὁ φιλόσοφος ἀτάραχος ἀναμένει τὸν ἄνεμον, ὅστις παρασύρων τοῦ καπνοῦ τὰ νέφη θὰ καθαρίσῃ τὴν ἀτμόσφαιραν. Ἰδού· ὁ οἶκος μετεβλήθη εἰς μελανὰ ἐρείπια, καὶ οἱ τέως ἀνθόσπαρτοι κῆποι καὶ χρυσοστάχεις ἀγροὶ εἰς πυρίκαυστον γυμνὴν γῆν. Ἀπέμεινε πένης· Κακὸν τοῦτο, ἀλλ' οὐχὶ καὶ μέγα κακόν. Δὲν θὰ βαρύνῃ πλειότερον ἡ πλάστιγξ τῆς πενίας, ἂν εἷς ἔτι προστεθῇ.... Πολλοὺς ἠλέησε, θὰ τὸν ἐλεήσωσι. Πολλοὺς ᾤκτειρε..... θὰ τὸν οἰκτειρῶσιν· ἔστω.

Αἴφνης πλήθη παρουσιάζονται ἐπευφημοῦντα τὸν πρωτότοκον υἱὸν τοῦ φιλοσόφου. Ἥρατο πρωτοφανῆ ἐν τῷ σταδίῳ του νίκην καὶ οἱ πατέρες ἄλλων υἱῶν ζηλεύουσι τὸν πατέρα του· ἡ ἀπὸ τῆς προγενεστέρας καταστροφῆς ἀπομείνασα ἐπὶ τοῦ προσώπου του στυγνὴ ἀπάθεια ἐξαφανίζεται καὶ ἐλαφρὸν μειδίαμα περικοσμεῖ τὰ χείλη του. «Εὐτυχὲς συμβάν! ἀναφωνεῖ· θὰ παρέλθῃ χρόνος ἱκανὸς μέχρις ὅτου τελεσθῇ, ἀλλὰ διατί ὁ πατὴρ νὰ εὑρίσκεται πρὸ σκότους, ὀπισθεν τοῦ ὁποίου τοιαύτας θὰ ἐκπέμψῃ ἀκτινοβολίας τὸ μέτωπον τοῦ υἱοῦ; Μέχρι τῆς εὐτυχοῦς ἐκείνης στιγμῆς θὰ μοὶ ἦτο ἄγνωστος ἡ χαρά, ἣν δοκιμάζω... ἀλλὰ νῦν....»

Ἄλλα πλήθη ἤδη..... ὁμίλοι ψιθυρίζοντες, σκώμματα ἐκπεμπόμενα, χεῖρες δακτυλοδεικτοῦσαι.... τίνα; τὴν κόρην του τὴν πρωτότοκον. Ὤ, τῶν φρικτῶν λόγων, οἵτινες προσβάλλουσι τὰ ὦτά του!... αἱ ὕβρεις καὶ οἱ καγχασμοὶ τοῦ πλήθους κατ' αὐτῆς ἀποτείνονται· ἐκείνη δὲ ἀμέριμνος, διότι οὐδὲν ἀκούει, ἀλλὰ καὶ ἀναιδής, διότι ἔπρεπε νὰ μαντεύῃ τὴν ἐντύπωσιν, ἣν ἐπὶ τοῦ πλήθους παρήγαγεν ἡ παρουσία της διέρχεται καὶ προχωρεῖ ἐν τῇ ὁδῷ τῆς ἁμαρτίας. Ὤ, τοῦ ταλαιπώρου πατρός! Βλέπει ἑαυτὸν εἰσερχόμενον ἐντὸς τοῦ πλήθους, κύπτοντα τὴν κεφαλὴν καὶ βαδίζοντα οὕτως, ὥστε ὑπ' οὐδενὸς νὰ γνωρισθῇ.

Ἀλλ' οἱ λόγοι, οὓς ἀκούει, σχίζουσι τὰ ὦτα καὶ ὡς πληγαὶ λόγχης διατρυποῦσι τὴν καρδίαν του. Ἐγείρει τότε τὴν κεφαλήν, ἐλπίζων, ὅτι, ἐὰν γνωρισθῇ, θὰ σεβασθῶσι τὴν ἡλικίαν, τὴν σοφίαν, θὰ ἀναμνησθῶσι τῶν εὐεργεσιῶν του· ματαίως ὅμως· ἡ δοκιμασία εἶνε σκληροτέρα. Τὰ πλήρη οἴκτου μειδιάματα, ἡ σιγὴ καὶ τὰ βλέμματα πρὸ πάντων ἐκεῖνα, τὰ λαλοῦντα αὐστηρότερον τοῦ στόματος, καταφέρονται ἐπὶ τῆς καρδίας του σπαρακτικώτερα.... «Τὸ ἀπαίσιον τοῦτο στίγμα θὰ ἐγκολαφθῇ ἐπὶ τοῦ ὀνόματός μου μετὰ παρέλευσιν πέντε ἐτῶν, ἀλλ' ἐπὶ ὅλας τὰς μακρὰς αὐτῶν ἡμέρας θὰ τὸ βλέπω, θὰ τὸ αἰσθάνωμαι καῖον τὸ μέτωπον, σπαράσσον τὴν καρδίαν μου...»

Ἀλγεινοὶ εἶνε οἱ πόνοι, οὓς αἰσθάνεται, ἀλλ' ὁ φιλόσοφος ἐμμένει ἐπὶ τῆς σκοπιᾶς. Τράπηθι εἰς φυγήν, ταλαίπωρε, τίς οἶδεν ὁπόσα κατεδικάσθης νὰ ἴδῃς ἀκόμη! Ὄχι· γνωρίζει τὸν πόνον τῆς ἀναξεμένης πληγῆς, ἀλλὰ πρὸς αὐτὴν φέρονται μοιραίως οἱ δάκτυλοί του. Ἔχει ἄρά γε καὶ ἡ ὀδύνη τὴν ἡδονήν της;

Εὐτυχὲς γεγονὸς ὑποστηρίζει τὴν σαλευθεῖσαν τιμὴν τοῦ οἴκου τοῦ· ἡ κοινωνία συγχωρεῖ τὴν ἁμαρτίαν τῆς ἐνόχου, διότι στέφανος ἐξ ἀνθέων πορτοκαλλέας περιέβαλε τὸ μέτωπόν της. Τὸ στίγμα ἐκρύβη ὑπ' αὐτὸν καὶ τὸ ἐλησμόνησαν πάντες· μόνος ὁ πατήρ... ἢ μᾶλλον μηδ' αὐτὸς τὸ ἐνθυμεῖται πλέον. Γαλήνη ἐπικρατεῖ ἤδη· αἱ ὑπὸ τῶν θλίψεων χαραχθεῖσαι ρυτίδες ἀποδίδονται εἰς τὸν χρόνον. Μετὰ μακρὰν πεῖναν εἶνε γλυκὺ καὶ τὸ ζηρότερον τεμάχιον ἄρτου. Ὁ φιλόσοφος ἐπανευρίσκει τὴν ἠρεμίαν τοῦ πνεύματος καὶ τὴν ὀξύτητα τοῦ νοῦ. Ἀναπαύεται ἐπὶ μικρόν, ἀλλὰ νέα θὰ τὸν καταπονήσῃ πάλιν.

Θνήσκει ἡ καλή του θυγάτηρ, ἐκείνη ἥτις ὑπῆρξε δι' αὐτὸν παρηγορία πάντοτε· ἧς τὸ βλέμμα ἦτο φῶς καὶ τὸ φίλημα δρόσος, ἐκείνη, ἧς τὰ γόνατα ὑπῆρξαν διὰ τὴν πολιὰν του κεφαλὴν ἀναπαυτικὸν προσκεφάλαιον· ἐκείνη, ἧς αἱ χεῖρες τῷ ἀνεμίμνησκον τὰς θωπείας τῆς μητρός του καὶ τὸ ἔαρ τῆς ζωῆς του· ἐκείνη, ἧς ἡ πνοὴ τῷ ἀνεμίμνησκε κατὰ τὸν χειμῶνα τοῦ ρόδου τὸ μύρον. Διατὶ νὰ γείνῃ ἐξαίρεσις δι' αὐτὸν ἐν τῷ κανόνι τῆς ζωῆς· «Δὲν εἶνε νόμος νὰ θάπτωσι τοὺς γέροντας οἱ νεώτεροι; Εἶνε λοιπὸν πεπρωμένον καὶ τοῦτο; Πῶς θὰ τὴν

βλέπω τοῦ λοιποῦ; ὡς θῦμα καταδικασμένον; ὡς παροδίτιδα; ὡς χελιδόνα γλυκύλαλον ἑτοίμην πάντοτε νὰ πετάξῃ μακρὰν ἀφίνουσά με εἰς ἀτελεύτητον χειμῶνα;»

Καίτοι μείζων ἤδη ἡ λάμψις, ἣν ἐκπέμπει τοῦ περιλημένου υἱοῦ τὸ μέτωπον, φαίνεται ἐν τούτοις αὐτῷ ὠχροτέρα· ἐξησθένησαν ἴσως; ἐκ τοῦ γήρατος οἱ ὀφθαλμοί του . . . ἀλλὰ ποῦ ἡ προτέρα ἀπάθεια ἐν τοῖς δεινοπαθήμασιν; Ἐφιλοσόφει ἄρά γε μόνον, ὅτε ἦτο εὐτυχής; Ἔχουσιν ὅμως πολλὴν ἔτι δύναμιν οἱ ὀφθαλμοί του, ἵνα χύνωσι δάκρυα. Ἀπὸ ἀνδρὸς μὴ μετεμορφώθη πάλιν εἰς παιδίον; Ποῦ οἱ ἀδιάτρητοι θώρακες, δι' ὧν εἶχε περιβάλη τὴν καρδίαν του; Ποῦ ἡ σύγκρισις τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τοῦ πρὸς ἄλλα χείρονα καὶ ἡ ἐκ ταύτης πηγάζουσα παρηγορία; Ποῦ τὸ «ὃ γέγονε, γέγονε», ποῦ τὰ ἄλλα τῆς φιλοσοφίας ἀποφθέγματα, ἅτινα εἶχέ ποτε πρόχειρα ἐμπλαστρα διὰ πᾶσαν νόσον τῆς ψυχῆς; Εἶνε γέρων, ἀλλὰ προώρως ἐκυρτώθη· ἠδύνατο νὰ εἶνε ἀκόμη εὐθυτενής.... Ἀλλ' ἀφίνουσι τῶν συμπολιτῶν αἱ ἀνήκεστοι συμφοραί; Ὁ στεναγμὸς τοῦ πλησίον τῷ εἶνε ἐπίσης ἐπώδυνος, ὅσον ὁ τοῦ τέκνου του.

Σεισμοὶ φοβεροὶ καταρρίπτουσι τὸ ἥμισυ τῆς πόλεως. Ἰδέ, πόσοι γυμνοὶ καὶ ἀνέστιοι καὶ πεινῶντες. Ἀλλ' αἱ τοιαῦται πληγαὶ ταχέως ἐπουλοῦνται· χαράν, γλυκύτατον βάλσαμον παρέχει αὐτῷ τῆς εὐποιΐας ἡ ἐμφάνισις καὶ ἡ ταχεῖα τῆς συνδρομῆς· οἱ μὴ παθόντες, τόσον δείκνυνται γενναῖοι, ὥστε ταχέως διώκεται ἐκ τῆς πόλεως τὸ φάσμα τῆς συμφορᾶς. Ὡραῖον καὶ γλυκύθυμον ἡ εὐποιία· πᾶξις Θεοῦ ἐκτελουμένη ὑπὸ ἀνθρώπων. Ἀησμονεῖ τις πολλὰς κακίας πρὸ τοιούτου ἀγαθοῦ. Πολλὰς δυστυχίας γενικὰς καὶ μερικάς....

Ἀλλ' ὄχι καὶ τὴν δυστυχίαν πατρὸς βλέποντος τὸν υἱὸν ὁδηγούμενον εἰς τὴν φυλακήν. Ἡ τιμὴ τοῦ πρωτοτόκου οὐδαμῶς ἐκπλύνει τὴν ἀτιμίαν τοῦ ὑστεροτόκου. Ὁ υἱός του κλέπτης; Ναί, συνελήφθη ἐπ' αὐτοφώρῳ. Ἐπέπρωτο νὰ τὸ ἴδῃ καὶ αὐτὸ ἡ διαπερῶσα τὰ σκότη τοῦ μέλλοντος διάνοιά του;—Πότε θὰ συμβῇ τοῦτο;—Μετὰ εἴκοσιν ἔτη. — Καὶ θὰ ἐπιζήσω μετέπειτα; — Δύο μόνον. — Ἰδοὺ ἡ ἐσχάτη, ἀλλ' ἰδοὺ καὶ ἡ φρικωδεστέρα τῶν συμφορῶν μου. Εἰς τὸ νῆμα τῆς ζωῆς μου λοιπὸν ἐπέκλωσεν ἡ Μοῖρα πᾶσαν κατάραν;—Ὄχι. Μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων ὑπάρχουσι καλοὶ καὶ κακοί, πάντες δ' ἔχουσι πατέρας! Ἀντὶ δύο, εἴκοσι καὶ δύο ἐτῶν συμφορὰ καὶ θλῖψις, ἣν οὐδὲν θὰ δυνηθῇ νὰ συγκεράσῃ. Εἶνε ἀθῶος, ἀκόμη ὁ υἱός μου καὶ θὰ διέλθῃ ἴσως ἐν τιμῇ τὰ ἔτη, ἅτινα θὰ ἐπισφραγίσῃ τὸ ἔγκλημα. Εἶνε ἀθῶος ἀκόμη, ἀλλ' ἔστω ἐπικατάρατος. Δι' αὐτὸ λοιπὸν τὸν ἀνατρέφω; Δι' αὐτὸ τὸν διδάσκω; Καὶ δὲν θὰ δυνηθῇ, ὄχι, δὲν θὰ δυνηθῇ ἡ πατρικὴ στοργὴ νὰ ἐξιλεώσῃ τὴν εἰμαρμένην! Ἂς μὴ προδῇ ἐπὶ πλέον τὸ βλέμμα μου. Ἂς μείνωσι σκοτειναὶ καὶ ἄγνωστα τὰ δύο ἔτη τὰ χωρίζοντα τὸν ἠθικόν μου θάνατον ἀπὸ τοῦ πραγματικοῦ. Δὲν θέλω νὰ ἴδω πλέον...

Ἵσταται ἐν τούτοις ὡσεὶ προσηλωμένος ἐπὶ τῆς σκοπιᾶς του. Πρὸ ὀλίγων στιγμῶν ἀνῆλθεν ἐπ' αὐτῆς μὲ βῆμα κοῦφον, ἀκμαῖον σῶμα, ὄψιν πλήρη ζωῆς, μετ' ὀλίγας δὲ θὰ κατέλθῃ κλονούμενος, κεκυρτωμένος, λιποψυχῶν. Ἵσταται προσηλωμένος καὶ μάτην προσπαθεῖ νὰ κλείσῃ τὰ βλέφαρα· δύναμις ἀνωτέρα, ἄγνωστος, ἀκαταμάχητος, τῷ ἐπιβάλλει νὰ ἴδῃ, νὰ ἴδῃ ἀκόμη· νὰ πίῃ τὸ ποτήριον μέχρι τρυγός. Καὶ βλέπει... τὸ βλέμμα του φθάνει ἤδη μέχρι τοῦ λευκοῦ μαρμάρου, ὅπερ θὰ καλύψῃ τὸ σῶμά του... Ἦλθε τέλος ἡ στιγμὴ τῆς αἰωνίας ἀναπαύσεως; Ὄχι! Μεταξὺ τοῦ ταλαιπώρου πρεσβύτου, ὅστις θὰ ἀποθάνῃ αὔριον καὶ τοῦ τάφου του διέρχεται... ὦ φρίκη!.. διέρχεται ἐν τυμπάνοις καὶ ἐπευφημίαις ὁ κατακτητής, ὅστις ἀπὸ τῆς χθὲς κατενίκησεν, ὑπεδούλωσε τὴν πατρίδα του...

* * *

Εἰς τὸ θέαμα τοῦτο δὲν δύναται πλέον ν' ἀντιστῇ τοῦ φιλοσόφου ἡ ψυχή. Γονυπετεῖ ἢ μᾶλλον πίπτει ὁ δύσμοιρος καὶ μετὰ δακρύων προσευχόμενος ἱκετεύει τὸν Θεὸν νὰ τῷ δωρήσῃ τὴν λήθην τῶν ὅσων εἶδε. Καὶ τὸ στόμα του ψιθυρίζει μετὰ λυγμῶν.

—Συγχώρησόν με, Θεέ μου, συγχώρησόν με.

Ι. Μαρανος

ΤΥΠΟΣ ΚΟΡΗΣ

(Ἐπιστολὴ πρὸς φίλην)

Ἀρχαῖός τις πρόγονος—λησμονῶ τὸ ὄνομά του,—πέμψας μακρὰν καὶ ἐκτενῆ ἐπιστολήν, ἐζήτει ἐν ὑστερογράφῳ συγγνώμην, ὅτι δι' ἔλλειψιν χρόνου δὲν ἠδυνήθη νὰ γράψῃ αὐτὴν συντομωτέραν. Ἡ ἐπιστολή μου ἔσεται μακρὰ ἐπίσης, ἀλλὰ δὲν θὰ ἐλέγον τὴν ἀλήθειαν, ἂν τὴν ἔκτασιν αὐτῆς ἀπέδιδον εἰς ἔλλειψιν χρόνου.

Ἡ ἀδυναμία εἶνε δικαιολογία ἐπίσης ἰσχυρά, εἴθε δὲ νὰ εἶχον τὴν φιλολογικὴν δύναμιν ἐντὸς μικροῦ πλαισίου καὶ περιλάβω τὴν τοσάκις ὑπὸ σοῦ ζητηθεῖσαν εἰκόνα.

Ζηλοτυπεῖς λοιπὸν διὰ τὴν ἀγάπην, ἣν αἰσθάνομαι καὶ ἐπιμένεις νὰ σοὶ ἐξεικονίσω τὴν φίλην μου διὰ νὰ πεισθῇς ἂν ἔχω δίκαιον θαυμάζουσα αὐτὴν ἀεννάως; Ζηλοτυπεῖς λοιπὸν διὰ τὰ ἐγκώμια, ἅτινα τῇ πλέκω ἐν ταῖς πρὸς σὲ ἐπιστολαῖς μου;

Ἔχεις δίκαιον· ἡ φίλη μου εἶνε τύπος κόρης, ὃν εἴθε νὰ εὕρισκέ τις συχνότερον ἐν τῇ κοινωνίᾳ.

* * *

Ἡ φίλη μου δὲν εἶνε ὡραία, ἀλλὰ καὶ ἂν ἦτο, θὰ ἀπέφευγον ἐπιμελῶς νὰ σοὶ ζωγραφίσω τὸ ἐξωτερικὸν αὐτῆς. Πρὸς τὰς χαριτάς της θὰ συνέδεες τὰ ἐξωτερικά της γνωρίσματα καὶ θὰ ὑπέθετες ὅτι εἶνε ἀλληλένδετα, ὅτι πρέπει νὰ ἔχῃ τις ταῦτα διὰ νὰ ἔχῃ καὶ ἐκείνας· ὄχι. Ἤδη, ὅτε τὴν σκέπτομαι, ἔχω πλήρη πεποίθησιν, ὅτι ἠδύνατο νὰ εἶνε μελαγχροινὴ ἢ ξανθή, ἀδιάφορον, ὑψηλὴ ἢ βραχύσωμος, μὲ γαλανοὺς ἢ μαύρους ὀφθαλμούς, μὲ διαφανῆ ἢ συνήθη ἐπιδερμίδα καὶ οὐδεμιᾶς νὰ στερῆται τῶν χαρίτων της.

Δὲν θὰ ἐξυμνήσω τὰ δῶρα, δι' ὧν τὴν ἐπροίκισεν ἡ φύσις· θαυμάζω ἐν αὐτῇ τὰ ἐπίκτητα προσόντα, δι' ὧν ἰδίᾳ παρουσιάζεται ὡς τελειότης πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου, ὅσῳ δὲ παρατηρῶ αὐτήν, τόσῳ προβαίνω εἰς νέας εὐαρέστους ἀνακαλύψεις, ὡς νὰ ἱστάμην πρὸ εἰκόνος μεγάλου ζωγράφου μὴ ὑφαρπαζούσης προσωρινὸν θαυμασμὸν διὰ τῆς πρώτης ἐντυπώσεως, ἀλλὰ κατακτώσης διαρκῆ τοιοῦτον διὰ τῆς ἐπιμόνου μελέτης.

Ἡ φίλη μου οὐδεμίαν ἔχει κυριεύουσαν πάσης ἄλλης ἀρετὴν οὐδὲ εὐφυὴς εἶνε εἰς τὸ ἔπακρον, οὐδὲ σοφή, οὐδὲ καλλιτέχνις ἔξοχος, οὐδ' εὐλαβὴς ὑπὲρ τὸ δέον, οὐδὲ θῦμα ἢ μάρτυς ἀφοσιώσεώς τινος· τότε θὰ ἐθαύμαζον ἐν αὐτῇ τὴν προσωποποίησιν τῆς δεσποζούσης ἀρετῆς καὶ ταύτης τὴν εἰκόνα θὰ ἐχάρασσον παρατηροῦσα τὴν φίλην μου. Ἐξ ὅλων τούτων τῶν ἀγαθῶν κατώρθωσε νὰ ἔχῃ οὐχὶ μεγάλην, ἀλλ' ἱκανὴν δόσιν. Ἐγνώρισα πολλὰς ὑπερεχούσας αὐτῆς κατὰ τοῦτο ἢ ἐκεῖνο, ἀλλὰ παρὰ τὸ πολὺ φῶς ὑπῆρχε καὶ πολλὴ σκιά· παρὰ τῇ φίλῃ μου εὗρον τὴν ἁρμονίαν τῶν γραμμῶν, ἣν ἀπαντᾷ τις ἐν τοῖς ἔργοις μεγάλου τεχνίτου, καὶ παρατηρῶ μετὰ στοργῆς ἐν αὐτῇ τό τε ἔργον τῆς τέχνης καὶ τὸν τεχνίτην· διότι αὐτὴ ἐφιλοτέχνησεν ἑαυτήν.

Ἡ φίλη μου εἶνε πνεῦμα εὔθυμον μορφωθὲν διὰ τῆς συνήθους παιδείας, διὰ λεπτῆς ἀνατροφῆς καὶ διὰ τῶν ἰδίων σκέψεων καὶ παρατηρήσεων· εἶνε φιλομειδὴς καὶ ἑτοίμη πάντοτε νὰ μεταβάλῃ εἰς γέλωτα τὸ μειδιαμά της· ὁ γέλως της ἐν τούτοις οὐδένα προσβάλλει· ἄλλοτε ἦτο συχνότερος ἡ ἡλικία της ὅμως, διότι ἄγει ἤδη τὸ εἰκοστὸν ἔτος, καὶ ἡ μικρὰ πεῖρά της τὴν ἔπεισαν ὅτι δὲν πρέπει νὰ γελᾷ τις πολὺ ἐν κόσμῳ, ἐν ᾧ τόσοι ἄλλοι κλαίουσι συνήθως. Ἀπαξ μόνον ἀν τὴν ἴδῃς, θὰ εὕρῃς τόσον ἐνδιαφέρουσαν τὴν φυσιογνωμίαν της, ὥστε πεισθεῖς ὅτι δὲν βλέπεις ἄγνωστον, καὶ κατὰ τὴν ἀναχώρησίν σου ἀποχαιρετᾷς φίλην παλαιάν.

Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον συνήντησα τὴν φίλην μου ἐν τῷ οἴκῳ της· ἦν ἐν αὐτῷ, ὅπως καὶ ἐκτὸς αὐτοῦ, πάντοτε γλυκεῖα καὶ ἁπλῆ. Ὁ στολισμὸς τοῦ δωματίου της εἶνε δεῖγμα τῆς ἀγνότητος τῆς ψυχῆς της· ἐν αὐτῷ ἡ ἁπλότης νικᾷ τὴν πολυτέλειαν καὶ ἡ τάξις τὰς ἐπιτετηδευμένας τοῦ συρμοῦ ἀτημελησίας· ὡραῖα ἐργόχειρα κοσμοῦσιν αὐτό, ἀλλ' οὐδὲν τούτων προκαλεῖ τὸν θαυμασμὸν χάριν τοῦ ὑλικοῦ, ἐξ οὗ κατεσκευάσθη. Μετὰ τῆς αὐτῆς τάξεως καὶ προσοχῆς διευθύνει τὴν πατρικὴν οἰκίαν, ἀλλὰ τὴν λέξιν διευθύνω οὐδὲ τὴν εἶπε, οὐδὲ τὴν ἐσκέφθη ποτέ· ὅταν διατάσσει, νομίζεις ὅτι ἐρωτᾷ ἐὰν πρέπει νὰ ἐκτελεσθῇ ἡ διαταγή της. Τὸ μαγειρεῖον θεωρεῖ ἀναπόσπαστον μέρος τοῦ οἴκου της καὶ κατερχομένη εἰς αὐτὸ τὸ ἀναβιβάζει διὰ τῆς ἐργασίας, διὰ τῆς συνδρομῆς, ἣν παρέχει, εἰς αἴθουσαν πραγματικήν. Ἐν περιπτώσει διαφορῶν, χωρὶς οὐδεμίαν νὰ λαμβάνῃ αὐθεντίαν, γνωρίζει νὰ συμβιβάζῃ τὰ πάντα μὲ τὸ ἀφελὲς παιδικόν της ὕφος οὐδὲ τὸν ἀδικοῦντα πικραίνουσα, οὐδὲ πρὸς τὸν ἀδικούμενον ὡς σώτειρα παρουσιαζομένη· ἀλλ' ἐὰν κατὰ τύχην ἠδίκει αὐτή, θὰ ἦτο ἑτοίμη νὰ ζητήσῃ συγγνώμην καὶ ἀπὸ ὑπηρέτην καὶ ἐνώπιον ὅλου τοῦ κόσμου.

Ἡ ἐξωτερικὴ περιβολὴ τῆς φίλης μου προδίδει τὴν ἐσωτερικήν αὐτῆς διάπλασιν, ὅπως ἡ γλυκεῖα φυσιογνωμία της προδίδει τὴν γλυκυτέραν ἔτι καρδίαν της. Δὲν ἐπιδιώκει τὰ λαμπρὰ χρώματα τῶν ἐσθήτων· ἀλλὰ ὡς ἐξ ἐντύπου ἐκλέγει ἐκεῖνα, ἅτινα τῇ ἐμπρέπουσι μᾶλλον. Νομίζεις ὅτι ἀγνοεῖ ἐντελῶς τὰς διαφορὰς τῶν συρμῶν· ἡ ἁπλῆ ὅμως καὶ ἀπέριττος ἐνδυμασία της θὰ θεωρηθῇ ἄμεμπτος καὶ ἀπὸ τὴν μᾶλλον δυσμενῆ ἐπίκρισιν. Θὰ ὑποθέσῃς ὅτι ῥάπτριά της εἶνε ἡ ἰδιότροπος φιλαρέσκεια, καὶ ἐν τούτοις εἶνε μόνη ἡ ἁπλουστάτη καλαισθησία.

* * *

Ὅπως δὲ τὸ σῶμα τῆς φίλης μου, οὕτω καὶ τὸ πνεῦμά της δὲν στολίζεται διὰ ματαίων κοσμημάτων· ὁμιλοῦσα δὲν προσπαθεῖ νὰ ἐπιδείξῃ γνώσεις, οὐδὲ νὰ διηγηθῇ πράγματα παράδοξα· ὅταν δὲ κατὰ τύχην διηγεῖται τοιαῦτα, πράττει τοῦτο μετὰ τοσαύτης ἡρμίας, ὡς νὰ ἐπαναλαμβάνῃ πράγματα εἰς ἅπαντας γνωστά. Ἡ φαντασία της εἶνε σεμνὴ καὶ δειλή· ἀγνοῶ ἂν βλέπῃ μακράν, διότι οὐδέποτε τὸ λέγει, πρὸ πάντων ὅμως γνωρίζει ποτὲ πρέπει νὰ σιωπᾷ· καὶ ὅταν διαρρηγνύουσα τὴν σιωπὴν της παρεμβαίνει εἰς τὰς ὁμιλίας τῶν ἄλλων, οὐδ' ἐντείνει ὑπερμέτρως τὴν φωνήν της, ὥστε νὰ ἐπιβάλῃ τὴν ἀκρόασιν, οὐδὲ βιάζεται, οὐδὲ ταράσσεται· διότι οὐδὲ θὰ ψευσθῇ; οὐδὲ θὰ εἴπῃ πρᾶγμα, ὅπερ δὲν πρέπει νὰ ἐκφύγῃ ἐκ τῶν χειλέων της· πάντοτε ὅμως ὁμιλοῦσα ἐρυθριᾷ· καὶ μολονότι ἡ φωνή της εἶνε χαμηλὴ καὶ μικρὰ σχετικῶς ἡ ἡλικία της, πάντες σιωπῶσι, διότι καὶ ἂν δὲν ἀκούσωσι νέον τι καλόν, θὰ τὸ ἀκούσωσιν ὅμως καλῶς λεγόμενον.

Ἡ φίλη μου ἀγνοῶ ἂν ἔχῃ ὡραίους ὀφθαλμούς, εἶνε γλυκύτατοι ὅμως, διότι ἀντικατοπτρίζουσι τὴν καρδίαν της· συνήθως νεύουσι χαμαὶ αἰδημόνως, ἀλλὰ καὶ ὅταν ἀτενίζουσί τινα, πάλιν διατηροῦσι τὴν αἰδημοσύνην: ἀγνοεῖ τοὺς λόγους, δι' οὓς ἄλλοι ἀποφεύγουσι τοῦ παρατηροῦντος τὰ ἐξεταστικὰ βλέμματα, ὅπως ὁ ἀθῶος πρὸ τοῦ δικαστοῦ, ἀφίνει νὰ ἀναγνώσωσι οὕτω καὶ ὅλην τὴν ἀγνὴν αὐτῆς ἱστορίαν.

* * *

Δὲν θέλω νὰ σοὶ εἴπω ὅτι ἡ φίλη μου δὲν ἔχει ἐλλείψεις ὡς καὶ πᾶν ἄλλο ἀνθρώπινον πλάσμα, παραδόξως ὅμως αὗται αἱ ἐλλείψεις καὶ τὰ μειονεκτήματα ἐπέχουσι τόπον προτερημάτων. Ἡ ἔλλειψις τῆς περιεργίας τὴν ἐστέρησεν ἐπὶ παραδείγματι πολλῶν γνώσεων. Ἡ δὲ ἀφέλεια, μεθ' ἧς ἐκδηλοῖ τὴν ἄγνοιάν της, καθίσταται χάρις δι' αὐτὴν καὶ νομίζω κάποτε, ὅτι, ἂν ἐγνώριζε πλειότερα πράγματα, θὰ ἦτο ὀλιγώτερον εὐάρεστος, ὅπως θὰ ἦτο καὶ ὀλιγώτερον καλή, ἂν ἦτο περισσότερον ὡραία.

Ἀποφεύγω νὰ ἐπιμείνω θέτουσα πλειότερον χρῶμα καλοκἀγαθίας ἐπὶ τῆς εἰκόνος της· ἂς θέσω καὶ τὴν ὑπάρχουσαν, ἐν τῷ πρωτοτύπῳ σκιάν· δὲν εἶνε ἰδεῶδές τι ἡ φίλη μου, ὥστε νὰ σοὶ τὴν παρουσιάσω ὡς ὂν ὑπερανθρώπινον ἄνευ ἐλαττωμάτων δηλαδή. Ἀφοῦ τὸ κακὸν εἶνε ἡ σκιὰ τοῦ καλοῦ καὶ ἡ ἀχώριστος αὐτοῦ σύντροφος, ἔχει καὶ ἡ φίλη μου τὴν σκιάν της· ἀλλ' ὁ τρόπος, δι' οὗ ἐπανορθοῖ τὸ κακόν, μὲ ἔκαμε πολλάκις νὰ εὐλογήσω αὐτὸ χάριν τῆς ὡραίας του ἐπανορθώσεως. Ἐὰν δὲ τῇ ὑποδείξῃς τὸ ἀπρεπές, τὸν τόνον τῆς μομφῆς, ὃν ἐνέχουσιν οἱ λόγοι σου, θὰ συνοδεύσῃ, συγχρόνως ἀναφαινόμενον, ἐλαφρὸν ἐρύθημα, τέκνον οὐχὶ τῆς μομφῆς σου, ἀλλὰ τῆς ὑπ' ἐκείνης ἀναγνωρίσεως τοῦ ἀπρεποῦς.

Σὲ δυσηρέστησε; καὶ ἂν δὲν τῇ τὸ εἴπῃς, θὰ τὸ ἐννοήσῃ ἐκείνη καὶ θὰ ἐπιδιώξῃ ταχεῖαν τὴν ἐπανόρθωσιν· τοιοῦτος δ' ἔσεται ὁ τρόπος, ὃν θὰ μεταχειρισθῇ, ὥστε καὶ ἂν ἠδικήθης, θὰ λησμονήσῃς τὸ κακὸν καὶ μάτην θὰ ζητήσῃς τὰ ἴχνη του ἐν τῇ ψυχῇ σου.

Τὴν δυσηρέστησας σύ; οὐδὲ λέξιν θὰ ἀκούσῃς· θὰ ἀναμείνῃ τὴν ἐπανόρθωσιν· ἐὰν δὲ σὺ λησμονήσῃς αὐτήν, σὲ προέλαβε καὶ ἐν τεύτῳ· ἐλησμόνησεν ἐπίσης τὸ κακόν.

* * *

Ἡ μεγαλητέρα χαρὰ τῆς φίλης μου εἶνε νὰ πράττῃ τὸ καλόν· ἀλλ' οὐδέποτε θὰ ἀκούσῃς περὶ τούτου· θὰ ἀκούσῃς ὅμως αὐτὴν πολλάκις ὁμιλοῦσαν περὶ τοῦ καλοῦ, ὅπερ ἔπραξαν οἱ ἄλλοι, καὶ θαυμάζουσαν αὐτούς. Εἶνε ὁ ἀκούραστος κῆρυξ ξένων ἀγαθοεργιῶν, ὅταν δὲ γνωρίζῃς ὅτι αὗται εἶνε μηδὲν ἀπέναντι τῶν ἰδικῶν της, ἀγνοεῖς τίνα νὰ θαυμάσῃς πλειότερον, τὸν νικητὴν Ἀχιλλέα ἢ Ὅμηρον τὸν ὑμνητὴν αὐτοῦ;

Ἐὰν ἐν τῇ ῥύμῃ τοῦ λόγου της αἰσθανθῇ, ὅτι μία τῶν ἐκφράσεών της ὑπῆρξε πειρακτικὴ ἢ λυπηρὰ διὰ σέ, τοιαύτη θλῖψις ἐπιχύνεται ἐπὶ τοῦ προσώπου της, ὥστε πρὸ αὐτῆς ἐξαφανίζεται ἡ ἰδική σου· ἀλλ' ἐὰν σὺ τὴν πληγώσῃς διὰ μιᾶς σοῦ ἐκφράσεως, μὴ ἀναμείνῃς ἀπάντησιν ἀπὸ τὸ στόμα της· θὰ τὴν ἀναγνώσῃς μόνον ἐὰν γνωρίζῃς νὰ ἀναγινώσκῃς ἐν ταῖς καρδίαις. Θέλει νὰ φύγῃ τότε καὶ τὸ βλέμμα της ζητεῖ γωνίαν τινὰ τοῦ οἴκου, ἐν ᾗ νὰ χύσῃ μακρὰν παντὸς ὀφθαλμοῦ τὰ δάκρυά της, ἀλλὰ καὶ μία πάλιν καλὴ λέξις σου, ὡς ἀκτὶς ἡλίου θὰ διώξῃ τὴν ὁμίχλην καὶ θὰ δώσῃ εἰς τὸ πρόσωπόν της τὴν λάμψιν τῆς ἡμέρας.

Ἡ φίλη μου χωρὶς νὰ εἶνε κρυψίνους καὶ μνησίκακος, εἰς οὐδένα παραπονεῖται ἐκτὸς ἐὰν αὐτὴ ἑαυτὴν θέλει νὰ παραστήσῃ ὡς ἔνοχον· μεμψιμοιρία καὶ παράπονον οὐδέποτε ἐκφεύγουσι τῶν χειλέων της. Ἡ συγγνώμη της εἶνε τόσον ταχεῖα...

* * *

Ἔξω τοῦ οἴκου, τὴν ἁπλότητα τῶν ἐνδυμάτων της συνοδεύει ἡ ἁπλότης τῶν τρόπων της· ἀφοῦ δὲν ὑπεδουλώθη εἰς τοὺς συρμοὺς τῶν ἐνδυμάτων, διατί νὰ ὑποδουλωθῇ εἰς τοὺς συρμοὺς τῶν ἐθιμοταξιῶν; Αἱ θεατρικαὶ ὑποκλίσεις, ἃς ἐκτελοῦσιν ἄλλαι, τῇ φαίνονται κωμικαί, καί τοι οὐδὲ τὸ εἶπε ποτέ. Αἱ τετορευσμέναι φράσεις ἐπίσης· ἐν εὔγλωττον εὐχαριστῶ· ἐν εὐγλωττότερον μειδίαμα, εὐχή τις ἐγκάρδιος, ἐκφραζομένη διὰ δύο λέξεων, ἰδοὺ αἱ κύριαι γραμμαὶ τῆς ἐκτὸς τοῦ πλαισίου εἰκόνος, διότι τὸ πλαίσιον εἶνε ὁ οἶκος πάντοτε· καὶ ἐντὸς αὐτοῦ κρίνεται κάλλιον τοιαύτη ζωγραφία. Πρὸς τοὺς μεγαλητέρους εἶνε ἑτοίμη πάντοτε νὰ ὑπακούσῃ ὡς παιδίον· καίτοι νεάνις εἰκοσαέτις, δὲν εἶνε παιδίον πλέον, ὑπὸ τὸ παιδικὸν ἐν τούτοις περικάλυμμα διατηρεῖ τὴν εἰς τὰ ἔτη της ὀφειλομένην ἐκτίμησιν. Ἐὰν λόγῳ δοκιμῆς ὑποκριθῇ τις ὅτι τὸ λησμονεῖ, δὲν θὰ τὸν ἐλέγξῃ ἡ φίλη μου βεβαίως· ἐν βλέμμα της ὅμως ἀρκεῖ.

Πρὸς τὰς ὁμήλικας ἡ μετριοφροσύνη καὶ ἡ σεμνότης της ἐπιβάλλονται καὶ προκαλοῦσι τὸ σέβας, χωρὶς ν' ἀπολέσωσι τὴν ἀγάπην. Ἐὰν αἱ ὁμήλικες εἶνε φίλαι της, γίνεται παιδίον πάλιν μετ' αὐτῶν καὶ ἐκχύνεται εἰς γέλωτα καὶ θυμηδίαν· ἀλλ' ἂν ἐκεῖναι, ἐστερημέναι τῆς λεπτότητός της, παρεκτραπῶσιν εἰς λόγους, οὓς δὲν συνήθισε νὰ ἀκούῃ, τότε ἢ τὰς διακόπτει δι' ἑνὸς βλέμματος, ἢ κάμνει ὅτι δὲν ἀκούει, μὲ τοιοῦτον δὲ τρόπον ὅλα ταῦτα, ὥστε οὐδεμία νὰ προσβληθῇ.

* * *

Σοὶ εἶπον ἐν ἀρχῇ, ὅτι ἐν ἀδελφικῇ ἰσότητι συζῶσιν ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς φίλης μου ὅλαι αἱ ἀρεταί, χωρὶς οὐδεμία τούτων νὰ ὑπερέχῃ τῆς ἄλλης κατὰ τὴν δύναμιν· δύο ἐν τούτοις, ἡ εὐσέβεια καὶ ἡ φιλοπατρία πρὸ οὐδεμιᾶς ἄλλης ὑποχωροῦσιν. Ἡ θρησκεία της εἶνε ἁπλῆ καὶ λογική. Ἡ ἐπιτετηδευμένη καὶ ἐπιδεικτικὴ εὐλάβεια τῇ εἶνε ἄγνωστος· ἡ θρησκεία της εἶνε ἡ ἀγάπη πάσης ἀρετῆς καὶ πάντων τῶν ἀσκούντων τοιαύτας· ἐξ ἁπαλῶν ὀνύχων ἐγνώρισε τὴν ἀρετὴν λατρευομένην ἐν τῷ οἴκῳ της· τοῦτο δὲ ἐγένετο δι' αὐτὴν ἡ θρησκεία· περὶ δὲ τοῦ πατριωτισμοῦ της ἠδυνάμην νὰ σοὶ γράψω πολλά, ἀλλ' ἀρκεῖ νὰ σοὶ εἴπω ὅτι πολλάκις εἶδον δακρύοντας τοὺς ὀφθαλμούς της εἰς τὴν ἀκρόασιν τῶν ὡραίων σελίδων τῆς ἱστορίας μας, ὅτι τὴν εἶδον πάσχουσαν μετὰ τῶν πασχόντων καὶ λάμπουσαν ἐκ χαρᾶς μετὰ τῶν νικώντων, διὰ νὰ πεισθῇς καὶ σὺ ὅτι δὲν ὁμοιάζει πρὸς τὰς ἄλλας κόρας τῆς ἡλικίας της, τὰς θεωρούσας τὰ ζητήματα ταῦτα ὡς ἀδάμαντας μὲν ἴσως,... ἀλλὰ μήπως ἐπιτρέπεται νὰ φέρωσιν ἀδάμαντας αἱ κόραι;

* * *

Τοιαύτη εἶνε ἡ εἰκὼν τῆς φίλης μου ἐν ὅλῃ αὐτῆς τῇ ἁπλότητι καὶ ἀληθείᾳ. Θέσον αὐτὴν ἐπὶ τῆς τραπέζης σου καὶ μὴ ζηλοτύπει πλέον, ὅταν τὴν ἐπαινῶ, ἀλλὰ προσπάθησον νὰ τὴν μιμηθῇς, ὥστε νὰ ἴδῃς ταχέως καὶ σεαυτὴν διὰ τοιούτων χρωμάτων ἐξεικονιζομένην ὑπὸ τοῦ κόσμου. Βεβαίως ὑπάρχουσι καὶ λαμπρότερα χρώματα προκαλοῦντα μεγαλοφωνότερα ἴσως θαυμασμοῦ ἐπιφωνήματα ἢ κοινωνικὰς ἀποθεώσεις· ἀλλὰ τελειότερον τύπον κόρης, ἐγὼ τοὐλάχιστον δὲν ἐφαντάσθην. Ὦ, ἂν τοιαῦται ἦσαν ὅλαι αἱ κόραι, πόσον ἐξοχοι θὰ ἐγίνοντο αἱ μητέρες καὶ πόσον ἐξοχώτερα τὰ τέκνα των!

Ἀριαδνη Μ. Δαμβεργη

ΠΡΟΩΡΟΝ ΠΑΣΧΑ

ΕΠΑΡΧΙΑΚΗ ΕΙΚΩΝ

I

Ὁ φίλος μου Ἀλέξανδρος, ἀνεχώρησε τρεῖς ἑβδομάδας πρὸ τοῦ Πάσχα, διὰ τὴν πατρίδα του Κριθαρούπολιν, ὅπως διέλθῃ τὰς ἁγίας ἡμέρας μετὰ τῶν γονέων του. Ἐν τούτοις, τὴν Μεγάλην Παρασκευήν, τὸν εἶδον περιφερόμενον ἐν ταῖς ὁδοῖς τῶν Ἀθηνῶν, ἄφροντιν καὶ ἀμέριμνον ὡς συνήθως. Τὸν ἐπλησίασα, καὶ μετ' ἀπορίας, ἣν δὲν ἠδυνάμην ν' ἀποκρύψω, τὸν ἠρώτησα:

— Διατί λοιπὸν δὲν ἔμεινες νὰ κάμῃς Πάσχα μὲ τοὺς γονεῖς σου;

— Πῶς δὲν ἔμεινα; μοὶ ἀπήντησεν ὑπομειδιῶν. Ἡμεῖς εἰς τὴν πατρίδα μας ἐκάμαμε Πάσχα ἀπὸ τῆς παρελθούσης Κυριακῆς!

Ἠνέῳξα ὑπερμέτρως τοὺς ὀφθαλμούς μου καὶ παρετήρησα προσεκτικῶς τὸν φίλον μου! Ἤρχισα νὰ φοβῶμαι περὶ τῆς διανοητικῆς του καταστάσεως.

— Ἐκάματε, λέγεις, Πάσχα εἰς τὴν πατρίδα σου;

— Ναί, ἀδελφέ.

— Ἀπὸ τῆς Κυριακῆς τῶν Βαΐων;

— Ναί, ναί.

— Ἀστειεύεσαι βεβαίως ... Ὑποθέτω, ὅτι δὲν ὁμιλεῖς σπουδάζων.

—Μά, ἀδελφέ, ἐπανέλαβε δυσανασχετῶν, δὲν πιστεύεις ὅ,τι σοῦ λέγω; Ἐκάμαμεν Πάσχα εἰς τὴν Κριθαρούπολιν ἀπὸ τῆς παρελθούσης Κυριακῆς. Χθές, Πέμπτην τῆς Διακαινησίμου, ἀνεχώρησα ἀπὸ τὴν πατρίδα μου διὰ νὰ ἔλθω εἰς Ἀθήνας. Φθάνω σήμερον, Παρασκευήν, καὶ μετ' ἐκπλήξεως βλέπω ὅτι ἐνταῦθα εὑρίσκεσθε εἰσέτι εἰς τὴν Μεγάλην ἑβδομάδα! Ἐρωτῶ, καὶ μανθάνω ὅτι τὸ Πάσχα δὲν ἔφθασεν εἰσέτι....

— Μὰ πρὸς Θεοῦ! Σὺ ἀναχωρῶν ἐξ Ἀθηνῶν διὰ τὴν πατρίδα σου, δὲν ἐγνώριζες ὅτι Πάσχα ἔχομεν τὴν 23 Ἀπριλίου;

— Ναί, ἀλλ' ὁ μόνος ἐν τῇ πατρίδι μου ἱερεύς, ἐφρόνει ὅτι τὸ Πάσχα ἦτο εἰς τὰς 16.

— Καὶ ἐκάματε Πάσχα ἀπὸ τῆς 16ης;

— Ναί.

— Ἀπὸ τῆς Κυριακῆς τῶν Βαΐων;

— Ναί.

— Περίεργον...

— Καθόλου περίεργον, μοὶ εἶπε, μειδιῶν σατανικῶς ὁ ἐκ Κριθαρουπόλεως φίλος μου, καθόλου παράδοξον, ἀφοῦ εἰς τὸ μέσον ὑπάρχει ἡ... γυνή.

— Ἡ γυνή;

— Βεβαίως.

Ἡ περιεργία μου ἐκορυφώθη, καὶ ὅπως ἱκανοποιήσω ταύτην, παρεκάλεσα τὸν φίλον μου νὰ μοὶ διηγηθῇ τὴν ἀλλόκοτον αὐτὴν ἱστορίαν. Ἐκεῖνος, κατ' ἀρχὰς ἀντέστη, εἶτα ὅμως συνήνεσε καὶ μοὶ εἶπε τὰ ἀκόλουθα.

II

«Πρέπει νὰ μάθῃς ὅτι θὰ σοὶ διηγηθῶ ἀληθῆ γεγονότα, καὶ ὡς τοιαῦτα σὲ παρακαλῶ νὰ τὰ πιστεύσῃς. Ἡ Ἀθηνᾶ, ἣν κατωτέρω θ' ἀπαντήσῃς, εἶναι ἐξαδέλφη μου πρώτη, καὶ μοὶ διηγήθη πᾶν ὅ,τι ἔπραξε, μόνον καὶ μόνον ὅπως μοὶ ἀποδείξῃ ὅτι δύναται καὶ αὐτὴ νὰ κάμῃ κάτι τι.

Τρεῖς μῆνας πρὸ τῶν δημοτικῶν ἐκλογῶν, ὁ Νικόλαος Κουκούτσης, ὑποψήφιος δήμαρχος Κριθαρουπόλεως, ἐκάλεσε παρ' ἑαυτῷ τὸν Γεώργιον Μονοκούκην ἰσχυρὸν κομματάρχην καὶ τῷ εἶπε:

— Φίλε μου Μονοκούκη! Γνωρίζεις ὅτι θὰ ἐκτεθῶ δήμαρχος. Ἐξ ἄλλου κ' ἐγὼ γνωρίζω ὅτι ἔχεις μεγάλην ἰσχὺν εἰς τὸν τόπον μας, καὶ διαθέτεις πολλοὺς ψήφους. Ἔλα λοιπόν, φίλε μου, νὰ κάμωμεν μίαν συμφωνίαν· ὑποστήριξέ με ν' ἀναδειχθῶ δήμαρχος, καὶ σοῦ ὑπόσχομαι, μετὰ τὰς ἐκλογὰς —ἂν ἐπιτύχω— νὰ δώσω τὴν κόρην μου Ἀθηνᾶν σύζυγον εἰς τὸν υἱόν σου Βασίλειον.

Ὁ Μονοκούκης ἀπεδέχθη τὰς προτάσεις τοῦ ὑποψηφίου δημάρχου, καὶ οὕτως ἡ συμφωνία ἐκλεισεν. Ὁ ἄξιος δὲ κομματάρχης ἐκτελῶν τὰς ὑποσχέσεις καὶ ὑποχρεώσεις του, ἔπραξεν ὅ,τι ἠδύνατο ὑπὲρ τοῦ ὑποψηφίου δημάρχου, καὶ κατώρθωσε διὰ παντὸς μέσου ν' ἀναδείξῃ δήμαρχον Κριθαρουπόλεως τὸν Νικόλαον Κουκούτσην.

Πλὴν μετὰ τὰς ἐκλογάς, ἐνῷ ἐπρόκειτο νὰ τελεσθῶσιν οἱ προσυμφωνηθέντες γάμοι, ἀπρόοπτος θάνατος ἐν Σύρῳ τοῦ πατρὸς τοῦ Μονοκούκη, ἠνάγκασε τοῦτον ν' ἀναχωρήσῃ μετὰ τοῦ υἱοῦ του εἰς Σῦρον, καὶ οὕτως οἱ γάμοι τῶν νέων ἀνεβλήθησαν ἐπ' ἀόριστον.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἡ Ἀθηνᾶ εἶδε τὸν Δημήτριον τὸν υἱὸν τοῦ πρώην δημάρχου τῆς Κριθαρουπόλεως, ἄρτι ἐπανακάμψαντα ἐξ Ἀθηνῶν, ἔνθα ἀπεπεράτωσε τὰς σπουδάς του. Οἱ νέοι ἠγαπήθησαν παραφόρως, καὶ αἰσθανόμενοι ὅτι δὲν ἠδύναντο νὰ ζήσωσιν ὁ εἷς μακρὰν τοῦ ἄλλου, ἀπεφάσισαν νὰ ποταθῶσιν εἰς τὴν φιλοστοργίαν τῶν γονέων των καὶ ζητήσωσι παρ' αὐτῶν τὴν ἄδειαν, ὅπως νυμφευθῶσιν.

Ὁ δήμαρχος Κριθαρουπόλεως ἤκουσε μετὰ σοβαρότητος πᾶν ὅ,τι τῷ εἶπεν ἡ θυγάτηρ του. Καὶ ἐν ἀρχῇ μέν, ἀπέφυγε νὰ τῇ δώσῃ ὁριστικὴν ἀπάντησιν· εἶτα ὅμως, συνήνεσεν εἰς τὸν νέον τοῦτον γάμον, ἀφοῦ προηγουμένως ἐσκέφθη ὅτι συγγενεύων οὕτω μετὰ τοῦ μόνου —ἐπὶ τοῦ παρόντος— ἐν Κριθαρουπόλει πολιτικοῦ ἀντιπάλου του, ἐξησφάλιζεν ὑπὲρ ἑαυτοῦ, ἐπὶ πολὺν βεβαίως χρόνον, τὸ ὑψηλὸν ἀξίωμα τοῦ Δημάρχου.

Οἱ ἀρραβῶνες τῶν νέων ἐτελέσθησαν ἀμέσως, καὶ ἐπειδὴ ἦτο τεσσαρακοστή, οἱ γάμοι αὐτῶν ὡρίσθησαν διὰ τὴν Κυριακὴν τοῦ Θωμᾶ.

Ὁ Μονοκούκης καὶ ὁ υἱός του, εἶχον λησμονηθῆ ἐξ ὁλοκλήρου, ὁπόταν, τέσσαρας ἑβδομάδας πρὸ τοῦ Πάσχα, ὁ δήμαρχος τῆς Κριθαρουπόλεως λαμβάνει παρὰ τοῦ λησμονηθέντος κομματάρχου ἐπιστολήν, δι' ἧς οὗτος τὸν ἐπληροφόρει, ὅτι τὴν τετάρτην τῆς Διακαινησίμου θ' ἀπεβιβάζετο μετὰ τοῦ υἱοῦ του εἰς Κριθαρούπολιν, ὅπως τελέσωσι τοὺς γάμους τῶν τέκνων των....

Ὁ δήμαρχος τῆς Κριθαρουπόλεως ἐκάλεσε παρ' ἑαυτῷ τὴν θυγατέρα του καὶ τῇ ἀνέγνωσε τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Μονοκούκη. Τῇ εἶπε νὰ μὴν ἀνησυχῇ, καὶ τῇ ἐσύστησε νὰ μὴν ἀναφέρῃ τίποτε εἰς τὸν μνηστῆρά της.

Περιττὸν νὰ σοὶ εἴπω, ὅτι ἡ Ἀθηνᾶ, μόλις εἶδε τὸν μνηστῆρά της, ἔσπευσε νὰ τῷ ἀνακοινώσῃ τὴν φοβερὰν εἴδησιν.

Οἱ νέοι συσκεφθέντες, εἶδον ὅτι ἡ θέσις των ἦτο φοβερά. Ἐφοβοῦντο τὸν Μονοκούκην, τὸν πανίσχυρον κομματάρχην, ὅστις ἠδύνατο νὰ ματαιώσῃ τοὺς γάμους των, ἐπιβαλλόμενος εἰς τὸν δήμαρχον τῆς Κριθαρουπόλεως, ἄνθρωπον ἀρχομανῆ, δυνάμενον νὰ ἐνδώσῃ εἰς τὰς πλέον παραλόγους ἀπαιτήσεις, ἐκ φόβου μήπως ἀποτύχῃ κατὰ τὰς προσεχεῖς ἐκλογάς.

Καὶ ναὶ μὲν ἡ Ἀθηνᾶ εἶχε ρητὴν διαβεβαίωσιν τοῦ πατρός της, ὅτι οὐδέποτε οὗτος θὰ ἐνέδιδεν εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ Μονοκούκη, ἐπειδὴ ὅμως δὲν εἶχε πολλὴν πεποίθησιν εἰς τοὺς λόγους του ἀπεφάσισε νὰ εὕρῃ αὐτὴ μόνη τρόπον, δι' οὗ νὰ ματαιώσῃ τὰ σχέδια τοῦ κομματάρχου.

Ὁ Μονοκούκης, καθ' ἃ ἔγραφε, θ' ἀφικνεῖτο εἰς Κριθαρούπολιν τὴν Τετάρτην τῆς Διακαινησίμου. Οἱ γάμοι δὲ τῶν μνηστήρων εἶχον ὁρισθῆ διὰ τὴν Κυριακὴν τοῦ Θωμᾶ. Ὥστε ὁ Μονοκούκης εἶχε καιρὸν νὰ ματαιώσῃ τοὺς γάμους των, ἂν εἰσέτι δὲν εἶχον τελεσθῆ. Ἔδει λοιπὸν ὁ Μονοκούκης νὰ εὑρεθῇ πρὸ τετελεσμένου γεγονότος, δηλαδή, νὰ εὕρῃ νυμφευμένους τοὺς μνηστῆρας, ὅπως μὴ δυνηθῇ νὰ τοὺς βλάψῃ.

Ἐσκέφθησαν νὰ τελέσωσι τοὺς γάμους των ἐνωρίτερον, τὴν Κυριακὴν φέρ' εἰπεῖν τοῦ Πάσχα, ἢ τὴν δευτέραν ἢ τρίτην ἡμέραν αὐτοῦ. Πλὴν τοῦτο δὲν ἠδύνατο νὰ γείνῃ διὰ τὸν λόγον ὅτι, καθ' ὅλην τὴν ἑβδομάδα τῆς Διακαινησίμου δὲν γίνονται γάμοι . . . ἰδίᾳ εἰς Κριθαρούπολιν.

Καὶ ἐν τούτοις, τὸ μόνον ὅπερ θὰ ἔσωζε τοὺς μνηστῆρας ἦτο νὰ γείνωσιν οἱ γάμοι των, πρὸ τῆς εἰς Κριθαρούπολιν ἀφίξεως τοῦ Μονοκούκη. Τοῦτο ὅμως δὲν ἠδύνατο νὰ γείνῃ ἄλλως, παρὰ ἂν τὸ Πάσχα ἑωρτάζετο ἀπὸ τῆς Κυριακῆς τῶν Βαΐων...

Τότε μία σκέψις ἀλλόκοτος, παράδοξος, ἀνεκτέλεστος σχεδόν, ἐγεννήθη ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ τῆς Ἀθηνᾶς... Νὰ κατορθώσῃ ὅπως τὸ Πάσχα ἑορτασθῇ εἰς τὴν Κριθαρούπολιν τοὐλάχιστον ἀπὸ.... τῆς Κυριακῆς τῶν Βαΐων.

Πρὸς τοῦτο ἔπρεπε νὰ ἔχῃ σύμφωνον καὶ τὸν ἱερέα. Πλὴν ὁ ἱερεύς, γέρων ἄλλως τε σεβάσμιος, οὐδέποτε θὰ συνήνει εἰς τὴν παράλογον ταύτην ἀπαίτησιν τῆς κόρης τοῦ Δημάρχου....

Τοῦτο ὅμως δὲν ἠμπόδισε τὴν ἐξαδέλφην μου νὰ κάμῃ μίαν ἐπίσκεψιν εἰς τὸν ἱερέα, συνοδευομένη ὑπὸ τοῦ μνηστῆρός της....

Τί τῷ εἶπεν . . . ἄδηλον. Ὁ μνηστὴρ ἵστατο ἐν ἄκρᾳ τινὶ τοῦ κελλίου ἄναυδος, ἀνήσυχος, οὐδὲν ἐλπίζων. Φρικταὶ λέξεις θὰ ἐξήρχοντο βεβαίως ἐκ τοῦ στόματος τῆς Ἀθηνᾶς, ἀφοῦ εἰς ἑκάστην τούτων ὁ πτωχὸς ἱερεὺς ἀνεπήδα μὲ ὅλην τὴν δύναμιν, ἣν τῷ ἐπέτρεπον τὰ γηρατειά του. Ὁ μνηστὴρ δύο ἢ τρεῖς μόνον ἤκουσε καὶ παρ' ὀλίγον ν' ἀρχίσῃ καὶ αὐτὸς τὰ πηδήματα:

τὰς φοβερὰς λέξεις: Φαρμάκι... θάλασσα... μαχαῖρι.... πιστόλι...

Τί τῷ εἶπεν... ἄδηλον! Τὸ ἀποτέλεσμα ὅμως τῆς ἐπισκέψεώς της ταύτης ἦτο ὅτι, εἰς τὴν Κριθαρούπολιν ἐκάμαμεν τὸ Πάσχα, μίαν ἑβδομάδα πρὸ ὑμῶν, κ' ἐνῷ σεῖς εἰς Ἀθήνας, τρώγοντες ἰχθῦς, ἑωρτάζατε τὰ Βάια, ἡμεῖς ἑωρτάζαμεν τὸ Πάσχα τρώγοντες κόκκινα αὐγά....»

III

Τρεῖς ἑβδομάδας μετὰ τὸ Πάσχα, ὁ ταλαίπωρος ἱερεὺς τῆς Κριθαρουπόλεως, ἐκλήθη εἰς Ἀθήνας, ὅπως δώσῃ λόγον τοῦ πραξικοπήματός του.

Δὲν ἐδειλίασε ποσῶς ἐκ τῆς τοιαύτης προσκλήσεως. Κληθεὶς ἦλθεν, καὶ παρουσιασθεὶς ἐνώπιον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἀπελογήθη.

Εἶπεν ὅτι, καθὼς ἐφρόνει... τὸ Πάσχα ἔπρεπε νὰ ἑορτασθῇ, οὐχὶ μόνον ἐν Κριθαρουπόλει, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ λοιπῇ Ἑλλάδι, ἀπὸ τῆς 16 Ἀπριλίου, καὶ οὐχὶ τὴν 23... Ἀνέμιξεν εἰς τὴν ἀπολογίαν του τοὺς κύκλους τῆς Σελήνης καὶ τοῦ Ἡλίου, ὡμίλησε περὶ Ἰνδικτιῶνος, περὶ Θεμελίου Σελήνης, περὶ ἡμερῶν Κρεωφαγίας... Διεσχυρίσθη ὅτι κέκτηται Πασχάλιον ἄλλως ἐρμηνεῦον τὰ κατὰ τὸ Πάσχα, καὶ κατώρθωσε νὰ πείσῃ τοὺς ἁγίους Συνοδικοὺς ὅτι... ἦτο τοὐλάχιστον φρενοβλαβής.

Πλὴν ἐγώ, γνωρίζων τί συνέβη, ἐδικαιολόγησα τὸν γηραιὸν καὶ σεβάσμιον καθ' ὅλα λειτουργὸν τοῦ Ὑψίστου, ὅστις ἠναγκάσθη καὶ αὐτὸς νὰ ὑποκύψῃ, ὡς τόσοι ἄλλοι, εἰς τὴν ἀκαταμάχητον δύναμιν τοῦ φοβεροῦ ἐκείνου καὶ τὰ πάντα δυναμένου ὄντος . . . τῆς Γυναικός!!

ΑΡΙΣΤ. Ν. ΚΥΡΙΑΚΟΣ

ΤΟ ΟΝΕΙΡΟΝ ΤΟΥ ΠΟΙΗΤΟΥ

Διήγημα

(Τέλος)

Ἤκουον ἐμβρόντητος καὶ κατεπτοημένος, ὅτε αἴφνης ἡ σιδηρόφρακτος ἀόρατος χεὶρ μὲ ἐξεσφενδόνισε μετὰ τηλικαύτης δυνάμεως, ὥστε ἡ κλίμαξ μετὰ πατάγου συνετρίβη. Προσεπάθουν νὰ θέσω τὸν πόδα ἐπὶ βαθμίδος, ἀλλ' ὁλονὲν κατέπιπτον χθαμαλώτερα, ὀλισθαίνων ἀπὸ βαθμίδος εἰς βαθμίδα καὶ μόλις θίγων αὐτὰς διὰ τοῦ ἄκρου τοῦ ποδός. Ἐπὶ ματαίῳ ἐν τῇ παραφροσύνῃ μου, ἐνόμιζον ὅτι ἐβάδιζον· ἐκυλιόμην κάτω, ἀδιακόπως κάτω πρὸς τὴν χαίνουσαν ἄβυσσον. Τέλος ἔφθασα εἰς τὸν πυθμένα τῆς βαθείας, ὑγρᾶς καὶ φρικώδους ταύτης νυκτός. Πρὶν δὲ καταπέσω ἐν αὐτῇ καὶ συντριβῶ ἐπὶ τῶν βράχων, ἤκουσα ἀντηχοῦσαν ἀγρίαν οἰμωγὴν ὡς ρόχθον ὑδάτων μετὰ δυνάμεως ἀναβλυζόντων. Τὰ ὕδατα ταῦτα κατέπιπτον ἐπὶ τῶν λίθων ἀτάκτως καὶ ἄνευ διευθύνσεως. Τὰ ἤκουον κοχλάζοντα καὶ ὁρμητικῶς χυνόμενα διὰ μέσου τῶν βράχων, ὡσεὶ ὠθούμενα ὑπὸ ἐπανειλημμένων κεραυνοβολήσεων. Οἱ ὀφθαλμοί μου προσηλοῦντο ἀτενῶς εἰς τὴν θέαν τῆς καταιγίδος ταύτης. Ὀλίγον κατ' ὀλίγον ὅμως ἐγένετο φῶς ἐν τῷ θόλῳ, καὶ φῶς ἐκ τῶν κάτω ἀνήρχετο. Οἱ πέριξ τοῖχοι ἐπορφυρώθησαν. Τότε δὲ διὰ μέσου τῶν ἀδιακόπων τοῦ κεραυνοῦ ἐκρήξεων καὶ τοῦ ρόχθου τῶν ἀφριζόντων ὑδάτων, ἤκουσα, ἀκουσίως, τοὺς λόγους τούτους ψιθυρισθέντας μοι: «Κρίμα! Εἰς τὰ ὕδατα ταῦτα σὺ δύνασαι νὰ κορέσῃς τὴν τῆς ἐκδικήσεως δίψαν σου. Ἐνταῦθα ρέει αἷμα. Πίε».

Καταληφθεὶς ὑπὸ τρόμου, ἔστρεψα τὴν κεφαλήν. Χρυσῆ κύλιξ ἔκλινε πρὸς τὸν ποταμὸν καὶ ἐπληρώθη μέχρι στεφάνης. Ἀόρατος χεὶρ μοὶ ἐπαρουσίασε τὴν κύλικα, λέγουσα ἔτι: Πίε!

Τὸ τῆς κύλικος περιεχόμενον ἤφριζε καὶ ἤγγιζα τὰ χείλη μου. «Πίε! Ἰδέ! Εἶχες τὴν ἐξουσίαν τῆς ἐκδικήσεώς σου, αὕτη δὲ συντρίβεται! Πίε τὸ αἷμα, τὸ ὁποῖον θὰ ἐχύνετο διὰ τῆς χειρός σου».

Ἀπέναντί μου δὲ ἐλαμπύριζον οἱ ὀφθαλμοί μου ὡς φρικώδεις δαυλοί. «Πῶς; τὸ βλέμμα μου εἶνε τόσον ἄγριον;» ἠρώτησα.

—«Πίε, καὶ μετὰ ταῦτα θέλω σοὶ ἀπαντήσῃ». Ἐγὼ δὲ μέχρι τελευταίας ρανίδος ἐξεκένωσα τὴν πλήρη κύλικα μὲ βλέμμα τίγρεως ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς. Εἶχον πίῃ ὅλον τὸ περιεχόμενον καὶ ἡ κύλιξ ἐπήδησεν ἐν τῷ ζέοντι ὕδατι, ὅπερ ἐκόχλαζεν ἀνυψούμενον εἰς κύματα ἀφροῦ πιτυλίζοντος. Τὸ ποτὸν διεχύθη ταχέως εἰς τὰς φλέβας μου, μέχρις οὗ ἐνέπλησε τὴν καρδίαν μου. Ἀλλὰ δὲν ἦτο πῦρ τὸ εἰσελθὸν ἐν ἐμοί· οὐχί, ἀλλ' ἄλγος· αἱματηρὰ ὀδύνη ὁλοκλήρου τῆς ἀνθρωπότητος, ἥτις βραδέως μέν, ἀλλ' ἀμειλίκτως εἰσέδυσεν ἐν ἐμοί. Οὐδ' ἐλάχιστον ἐκδικήσεως αἴσθημα ἠσθανόμην. Τὸ ἄλγος μὲ κατεκυρίευεν, ὅπως τὰ κύματα κατακαλύπτουσι τὸν πνιγόμενον καὶ ἠρξάμην νὰ κλαίω λέγων:

«Φεῦ! Λυτρώσατέ με! ἀπολιθώσατέ με! Ἡ καρδία μου διχοτομεῖται. Δὲν ἀντέχω πλέον. Δὲν θέλω πλέον νὰ ὑποφέρω τὸ ἄλγος.» Πάραυτα δέ, ὤ, τοῦ θαύματος! Οἱ βράχοι ἤρξαντο βραδέως, λίαν βραδέως κινούμενοι. Μόλις μοὶ διήνοιξαν δρόμον καὶ ἐκλείσθησαν ὅπισθέν μου μετὰ πατάγου τρομεροῦ. Τότε εὑρέθην ἐν κοινῷ σπηλαίῳ κατηρειπωμένῳ. Ἡ σελήνη διὰ τῶν ἀκτίνων της ἐφώτιζεν αὐτό. Εἶδον ἐκεῖ φάσμα καθήμενον σιωπηλὸν καὶ ἐνδεδυμένον μάνδυαν. Ἐπὶ τῶν γονάτων αὐτοῦ ἦτο καρδία λιθίνη. Ἤγειρεν αὐτὴν καὶ χωρὶς νὰ προφέρῃ λέξιν μοὶ τὴν ἐνεχείρισεν.

Ἡ καρδία αὕτη ἐβάρυνε λίαν, ὅσον βῶλος μολύβδου. «Τί πρέπει νὰ τὴν κάμω;» ἠρώτησα. Καὶ ὁ ἦχος τῆς φωνῆς μου μοὶ ἐπεστράφη δι' ἐκείνης, ἥτις ἔμενεν ἐκεῖ σιωπηλὴ καὶ ἀκίνητος. «Ἤθελες νὰ ἦσαι ψυχρὰ ὡς λίθος. Ἤθελες νὰ ἰαθῇς ἐκ τῶν πόνων καὶ τῶν ὀδυνῶν. Λάβε ἤδη τὴν ἐκ λίθου καρδίαν σου καὶ κάθησον εἰς τὸ πλευρόν μου, ὑπὸ τὸ φῶς τῆς σελήνης μεταξὺ τῶν συντριμμάτων τούτων τῶν βράχων. Ἐνταῦθα οὐκ ἔστι θλῖψις διὰ τὸν ἐκ λίθου ἄνθρωπον». Ἐκμανεὶς ἤγειρα δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν τὴν καρδίαν ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς μου καὶ ἀνέκραζα: «Συντρίφθητι λοιπόν!» Ἀλλ' ὁποῖον θέαμα! Ἡ καρδία διερράγη εἰς δύο ἀπέναντι τοῦ ἐμπροσθέν μου φάσματος καὶ κατέπεσεν εἰς συντρίμματα. Τότε δὲ ἐγένετο νύξ, βαρεῖα καὶ μέλαινα. Περικυκλούμενος δὲ ὑπ' αὐτῆς, ἤκουον πέριξ μου τοὺς μορμυρισμοὺς θρηνωδῶν ἀσμάτων, ἅτινα κατένυσσον τὴν καρδίαν μου. Μοὶ ἔλεγον: «Εἶσαι δημιουργός; Σύ; Δημιουργέ! Διατί ἡ ποίησις ρέει ἀπὸ τῶν χειλέων σού; Πτωχὲ ποιητά! Ἀλλὰ τί λοιπὸν ἔπραξες, ὅπως συγκινήσῃς τὸν κόσμον καὶ οἱ στεναγμοί σου ἀκουσθῶσιν ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν; Ζῇς λοιπὸν σύ, ἐὰν ἡ ζωή σου δὲν ὑπερβαίνῃ τὴν ὕπαρξίν σου, ἐὰν ἡ ψυχή σου δὲν εἶναι ἡ ψυχὴ σύμπαντος τοῦ κόσμου καὶ ἂν οἱ λόγοι σου δὲν διαιωνίζωνται;»

Ἐν τούτοις ἐκυλιόμην ἐπὶ τῆς κλίνης μου καὶ ἔβλεπον ἐμαυτὸν ἔχοντα τοὺς ὀφθαλμοὺς κεχωσμένους, τὰ χείλη αἱμόφυρτα, τοὺς ὀδόντας τρίζοντας, χειρονομοῦντα ἐν τῷ κενῷ καὶ μένοντα μὲ τρέμοντας τοὺς δακτύλους. Αἴφνης ἐγένετο φῶς περὶ ἐμέ, καὶ τὸ φῶς τοῦτο ἠκτινοβόλει ἐκ τῆς κλίνης τῆς ὀδύνης μου. Ἡ εὐωδία μυριάδων ἀνθέων μὲ περιεστοίχει καὶ εἶδον ἀποσπώμενον ἀπὸ ἐλαφροῦ νέφους, βραδέως, ὡς ρεμβασμόν, τὴν ὡραιοτέραν παρθένον, ἣν ποτε ὀφθαλμὸς ἀνθρώπου ἠδυνήθη νὰ θαυμάσῃ. Ἔθετο δὲ τοὺς λεπτοφυεῖς δακτύλους αὐτῆς ἐπὶ τοῦ μετώπου μου, ἀνήγειρε τὴν χεῖρά μου, ἔλαβε τὴν λύραν μου καὶ μοὶ εἶπε διὰ γλυκείας φωνῆς, ὡς ἡ αὔρα ἑσπέρας Μαΐου.

«Ἡ ἀθανασία! Εἰς τὸν ἀγῶν ἡ ἀθανασία παρέγεται! Ἄκουσον τὸν στίχον, ἐγὼ εἶμαι τὸ ᾆσμα. Ἦλθον πρὸς σέ! Μὴ κλαίης πλέον!» Καὶ διὰ τῶν χειλέων αὐτῆς, παρθένων ἐκ φιλημάτων, ἐσπόγγισε καὶ ἐφίλησε τοὺς ἐκ δακρύων καθύγρους ὀφθαλμούς μου. «Μοὶ ἀνήκεις», μοὶ εἶπεν. «Οὐδεὶς δύναται νὰ σε συντρίψῃ. Τὸ ἄλγος, αἱ δοκιμασίαι καὶ αἱ τοῦ κόσμου εὐτέλειαι εἰς μάτην θὰ σὲ θίξωσι. Διέφυγες τὸν κατακλεισμόν. Ἡ νὺξ οὐδέποτε θέλει δυνηθῇ νὰ σὲ περικαλύψῃ. Μοὶ ἀνήκεις. Διὰ σὲ ἡ νὺξ ἔσται πλήρης οὐρανίων ὀπτασιῶν. Μόνον ἐγκατάλειψον αὐτὸς σεαυτὸν καὶ ἔσο ἰδικός μου καθ' ὁλοκληρίαν!» Καὶ ἡ φωνὴ αὐτῆς ὑψώθη ἠδεῖα ὡς ἀναδιδομένη ἐκ χορδῆς ἐλαφρῶς ὑπὸ τοῦ ἀνέμου ψαυομένης. Ἐκ τῶν χειλέων αὐτῆς ἐξῆλθεν ὅ,τι διηνεκῶς ἐθήρευον. Δὲν ἠδυνάμην πλέον ν' ἀναπνεύσω. Δὲν ἤμην πλέον ἐπὶ τῆς κλίνης μου ἐξηπλωμένος. Περιιπτάμην ἄνευ δυσχερείας ἐν τῷ αἰθέρι, «ἐγὼ αὐτὸς ἤμην ὡς ἦχος». Σύσσωμος μετεμορφώθην εἰς ἦχον, ὅστις διεχέετο ὡς ἀκτὶς αὐτῆς, ὡς πνοὴ ἀπὸ τῶν χειλέων αὐτῆς. Κατενόησα τὴν αἰωνιότητα. Ἀπαχθεὶς εἰς τὰ ὕψη δὲν εἶχον συναίσθησιν ἐμαυτοῦ οὐδ' ἐντὸς οὐδ' ἐκτός. Ἤμην ἄνευ ὁράσεως, ἄνευ ἀκοῆς, ἄνευ βάρους. Ἤμην ἀκτὶς τοῦ οὐρανίου φωτός, ἥτις ἀντηχεῖ ἐν τοῖς ἄνω καὶ κινεῖται εἰς μυριάδας χρωμάτων καὶ σχημάτων ἀνεπινοήτων.

«Ἀρκεῖ! Ἡ ὥρα ἐσήμανε! Λάβε τὴν αἰωνιότητά μου!» Τότε τὸ πᾶν περὶ ἐμὲ κατηυνάσθη καὶ ἠσθάνθην ὅτι τὸ σῶμα ἔζη εἰσέτι. Τὸ ᾆσμα ἀντήχει ἔτι ἀνιπτάμενον.

Διέκρινα τὸν φωτεινὸν μανδύαν αὐτῆς, τὴν λεπτοφυῆ χεῖρα αὐτῆς καὶ πορφυρόχρουν ὡς τὰ φύλλα ρόδου.

Ἡ οὐρανία ὀπτασία μοὶ ἔνευσε νὰ ὑπάγω πρὸς αὐτήν. Ὅπως τὴν περιεργασθῶ κάλλιον, ἤνοιγον τοὺς ὀφθαλμούς μου μεγαλήτερα, ὅπως μὴ μὲ διαφύγῃ ἡ ὡραία αὕτη ὀπτασία. Τότε εἶδον αὖθις τὴν κλίνην καὶ τὸ ἀργυροῦν κηροπήγιον, ὁπόθεν ἔρρεον κήρινα δάκρυα. Ὁ ἥλιος, ὅστις ἀνέτελλεν ὑπερήφανος ἐν Ἀνατολῇ, μοῦ προσέβαλε τοὺς ὀφθαλμοὺς διὰ τῶν φωτεινῶν ἀκτίνων του. Αὗται ἔψαυον τὸ μέτωπόν μου δεικνύουσαί μοι τὰ πέριξ μου ἔτι οὐράνια χρώματα, ἅτινα περιείλισσον τὰς σκέψεις μου. Ἀνήγειρα τὴν χεῖρά μου, ἔλαβον τὴν λύραν μου καὶ ἐκ τῶν χορδῶν αὐτῆς ἀνέπεμψα πρὸς τὸν οὐρανὸν τοὺς θείους στόνους, οἵτινες εἶχον κατακηλήσῃ τὴν ἀκοήν μου ἐν τοῖς ἀτελευτήτοις ὀνείροις μου. Ἐπὶ τοῦ μετώπου μου ᾐσθανόμην ἔτι τὸν ἀσπασμόν, ὃν μοὶ εἶχε δώσῃ τὸ ἅγιμα. Ἤμην εὐτυχής, ἀπείρως εὐτυχής, καὶ εὗρον τὴν εὐτυχίαν μου τόσον ἄμετρον, ὥστε ὁ ἐλαφρὸς τῆς πρωΐας ὕπνος μὲ κατέλαβεν αὖθις. Ἀλλὰ ταχέως ἐξύπνησα ἐκ τοῦ κελαδήματος τῶν πτηνῶν, τοῦ ὕμνου αὐτῶν πρὸς τὴν αἰωνιότητα.

ΕΛΙΣΑΒΕΤ

Βασίλισσα τῆς Ῥουμανίας

Ο ΣΚΛΑΒΟΣ

Γειὰ 'δὲς μὲ πόση χάρη
'ς τὸ κῦμα, 'ς τὸ γιαλό,
λαμποκοπάει χρυσὸ
τ' ὡραῖο φεγγάρι.

×

Σ' τὸν βρίχο ξαπλωμένος
ὁ σκλάβος ἀγρυπνεῖ,
καὶ στίχους ξεφωνεῖ,
πάντα θλιμμένος.

×

Τὴν ἔρμη του πατρίδα
μακρόθε χιρετᾷ,
θωρῶντας τὰ βουνά,
χρυσή του ἐλπίδα.

×

Σ' τὴ νέκρα ποῦ σπορπάει
ἡ νύκτα ἡ σιγαλή,
τοῦ ραψῳδοῦ ἡ φωνὴ
γύρω ἀντηχάει.

×

Σ' τ' ἀρχοντικὸ πλάτι
τὸν ἄκουσε ἡ κυρὰ
κ' ἐπόνεσε γλυκὰ
μὲς τὸ κρεβάτι·

×

καὶ πνίγει 'ς τὸν λαιμό της
τὴν φλογερὴ ποεῖ,
μὴν ἄπιστη φανῇ
'ς τὸν ἐκλεκτό της.

Τὸ βλέμμα της, τ' ὡραῖο
κ' εἰς ὅλους σοβαρὸ,
'ς τοῦ σκλάβου τὸν καῦμὸ
ρίχνει γενναῖο.

×

Τὰ μάτια χαμηλόνει
ὁ σκλάβος μ' ἐντροπὴ
καὶ σπίθα φλογερὴ
κρυφὰ τὸν λυόνει.

×

Ὅμως ἀκούει χυμένη
ἐντός του μιὰ δροσιὰ,
π' ἀρχίζει τὴν σκλαβιὰ
νὰ τοῦ γλυκαίνῃ.

×

Ἡ ἀρχόντισσα μὲ γράμμα
κρυφὰ τὸν προσκαλεῖ·
πολλαῖς φοραῖς ἡ αὐγὴ
τοὺς εὗρε ἀντάμα.

×

Σ' τὴν ποθητὴν ἀγκάλη
'μαγεύθηκεν ὁ νειός,
π' ἀγάπησε τρελλὸς
τῆς νειᾶς τὰ κάλλη.

×

Ἀλλὰ τὰ σίδερά της
δὲν ἔσπασε ἡ σκλαβιὰ,
ποῦ 'πρόσμεν' εὐτυχιὰ
'ς ὄνειρο ἀπάτης.

×

Πόσο ἡ κυρὰ 'μισοῦσε
τοῦ σκλάβου τὴν φυλὴ,
νὰ κρύβῃ 'ς τὴν ψυχὴ
δὲν ἠμποροῦσε.

×

Κατάκαρδα ἐλυπήθη
φιλότιμος ὁ νειός,
κι' ἀκοίμητος θυμὸς
τοῦ καίει τὰ στήθη.

×

Σ' τὴν ψυχική του ζάλη
ἐκέρδισε ἡ τιμή...
Ὁ σκλάβος παραιτεῖ
τ' ἄρπασα κάλλη.

×

Μὲ πόνο, ποῦ ραγίζει
τὴν ἔρμη του καρδιά,
'ς τὴν πρώτη δυστυχιὰ
ξαναγυρίζει.

×

Κ' ἐκεῖ 'ς τὸ περιγιάλι,
τοῦ δύστυχου ἡ φωνή,
ὡς πρῶτα λυπηρὴ,
γροικιέτκι πάλι.

Γ. ΜΑΡΤΙΝΕΔΗΣ

Δ'ΙΑΔΟΧΟΣ ΠΕΡΙΠΛΑΝΩΜΕΝΟΣ

Ἱστορία τοῦ ΙΖ' αἰῶνος

(Συνέχεια)

Δέκα καὶ ὀκτὼ παρῆλθον μῆνες. Τέλος ταχυδρόμος τις ἀφικνεῖται φέρων τὴν ἀπάντησιν τοῦ Βασιλέως τῆς Ἱσπανίας εἰς τὸν μέγαν δοῦκα. Ἡ Α. Καθολικὴ Μεγαλειότης τὸν παρεκάλει ν' ἀποστείλῃ τὸν Γιαγιᾶν εἰς Νεάπολιν. Ἑτέρα δ' ἐπιστολή, ὑπὸ χρονολογίαν 10 Μαΐου 1613, συνίστα τῷ κόμητι Λέμῳ, ἀντιβασιλεῖ τῆς Νεαπόλεως, νὰ ἐπιτηρῇ ἰδιαιτέρως τὸν ὀθωμανὸν πρίγκιπα.

Ὁ Γιαγιᾶς, ὃν ἡ μακρὰ αὕτη προσδοκία ἀπεγοήτευσε, δὲν ἀνεχώρησεν, εἰμὴ μετὰ δευτέραν πρόσκλησιν ἀφιχθεῖσαν ἐκ Μαδρίτης καὶ φέρουσαν χρονολογίαν 10 Δεκεμβρίου 1613.

Ἐν Νεαπόλει ἔσχε συνέντευξιν μετὰ τοῦ ἀντιβασιλέως, ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ μαρκησίου Santa-Croce καὶ τοῦ κόμητος de Mola. Ὁ ἀντιβασιλεὺς ἐξέθηκεν αὐτῷ, ὅτι ὁ κύριός του, λαβὼν τὸν ὀθωμανὸν πρίγκιπα ὑπὸ τὴν ἑαυτοῦ προστασίαν, διέταξε νὰ τῷ παρέχωσι 1000 σκοῦδα κατὰ μῆνα, ἔτι δὲ ἵππους καὶ ἁμάξας. Ὡς πρὸς τὴν βοήθειαν ὅμως, ἣν ὁ κύριος αὐτοῦ ἐσκόπει νὰ τῷ παραχωρήσῃ πρὸς ἀνάκτησιν τοῦ θρόνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἦτο ἧττον σαφής. Μετὰ τὴν περάτωσιν τῆς συνδιαλέξεως ὡρίσθη ὡς κατοικία τοῦ Γιαγιᾶ διαμέρισμά τι τοῦ πύργου d' Averse. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου εὑρίσκετο ὑπὸ τὴν ἄμεσον αὐτῶν ἐποπτείαν, ὅπερ καλῶς χαρακτηρίζει τὴν ἱσπανικὴν δυσπιστίαν. Ὁ μέγας δοῦξ εἰσάγων αὐτὸν ἐν τῇ αὐλῇ του, δὲν προέβη εἰς τοιαῦτα μέτρα.

Ὁ χρόνος παρήρχετο. Ἐπειδὴ δὲ τὰ ὅπλα καὶ οἱ στρατιῶται, οὓς ὁ Γιαγιᾶς προσεδόκα, δὲν ἤρχοντο, ἔγραψε πρὸς τὸν βασιλέα λεπτομερῆ ἐπιστολὴν ἐκθέτων τὰς ἐπιθυμίας καὶ τὰς ἐλπίδας του. Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη φέρουσα χρονολογίαν 4 Φεβρουαρίου 1614, ἀπεστάλη εἰς Μαδρίτην φροντίδι τοῦ ἀντιβασιλέως, ὅστις ἀπηύθυνε διὰ τοῦ αὐτοῦ ταχυδρόμου Φιλίππῳ τῷ Γ' λεπτομερῆ ἔκθεσιν τοῦ τρόπου, καθ' ὃν ὑπεδέξατο τὸν Γιαγιᾶν, περὶ τῶν συνδιαλέξεων, ἃς ἔσχε μετ' αὐτοῦ, καὶ τῶν ὑποσχέσεων, ἃς τῷ ἔδωκεν. Ἐν ὑστερογράφῳ δὲ λέγει, ὅτι ὁ μέγας δοῦξ, σκοπῶν ν' ἀπαλλαγῇ τοῦ ἀνωφελοῦς καὶ πολυδαπάνου τούτου προσώπου, ἀπεσιώπησε τὴν ἀληθῆ αὐτοῦ γνώμην περὶ τῆς καταγωγῆς τοῦ Γιαγιᾶ. Παριστᾷ ὡς χιμαίρας τὰς ἐλπίδας, ἐφ' ὧν βασίζεται ὁ Γιαγιᾶς, περὶ τῆς βοηθείας, ἣν θὰ παράσχωσιν αὐτῷ οἱ στασιασταὶ τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας. Τέλος, καὶ ἐὰν ὑπῆρχον πράγματι ἐλπίδες ἐπιτυχίας, φρονιμώτερον θὰ ἦτο νὰ παρακωλύσωσι τὴν εἰς τὸν θρόνον ἀνάρρησιν αὐτοῦ ἢ νὰ εὐκολύνωσιν αὐτήν. Πιθανὸν νὰ μὴ εἶναι χριστιανός, ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει, ἡ ἀναγόρευσίς του θὰ ἦναι ὁλεθριωτέρα εἰς τὴν χριστιανωσύνην τῆς βασιλείας τοῦ Ἀχμέτ, διότι ὁ Γιαγιᾶς «καὶ ὡραῖος καὶ εὐφυὴς εἶναι.» Συνεπέρανε

δὲ ὁμιλῶν περὶ ἀξιοπρεποῦς καὶ εὐαρέστου αὐτοῦ καθείρξεως: Con una prisione honrráda y àpàcible.

Μετὰ τοιαῦτα σχόλια, ἡ ἀπάντησις τοῦ βασιλέως πρὸς τὸν Γιαγιᾶν δὲν ἠδύνατο ἢ νὰ εἶναι ψυχρὰ καὶ ἀποθαρρυντική. Ὁ δὲ ἀντιβασιλεὺς διετάχθη, ἐπειδὴ ὁ Γιαγιᾶς ἐζήτει νὰ ὁδηγηθῇ εἰς Τρασυνλβανίαν, νὰ τὸν ἀποστείλωσιν ἐκεῖ.

Ὅτε ὁ ἀντιβασιλεὺς ἀνήγγειλε τῷ ὀθωμανῷ πρίγκιπι τὰ γραφέντα ὑπὸ τοῦ βασιλέως, ἔδωκε τῷ κόμητι Luca Fabroni συναλλαγματικὴν ἐξ 8000 σκούδων, παραγγείλας αὐτῷ νὰ τὸν συνοδεύσῃ. Ὁ Γιαγιᾶς, προσβληθεὶς ἐκ τῶν τοιούτων ἐνεργειῶν τῆς αὐλῆς τῆς Μαδρίτης, οὐδὲν ἐδέχθη καὶ ἐπέστρεψεν εἰς Φλωρεντίαν.

Ἐπιστολή τις τοῦ κόμητος Λέμου ἐκ Νεαπόλεως, φέρουσα χρονολογίαν 23 Μαΐου 1614, καὶ γνωστοποιοῦσα τὴν ἀναχώρησιν τοῦ ὀθωμανοῦ πρίγκιπος, διαλαμβάνει τὴν παράδοξον εἴδησιν ὅτι ὁ πρίγκιψ ἀπῆλθεν εὐχαριστημένος, λαβὼν δι' ὁδοιπορικὰ ἔξοδα 4000 δουκάτα. Τί ἔγειναν αἱ ἄλλαι 4000 δουκάτα, ἅτινα κατὰ τὴν ὁμολογίαν τοῦ κόμητος Fabroni, δὲν ἔλαβεν ὁ Γιαγιᾶς; Μυστήριον! Τοῦτο ἀναμιμνήσκει μίαν τῶν σκηνῶν τῶν *ἀδαμάντων τοῦ στέμματος*. . . . ἀλλὰ προβῶμεν.

Ὁ Γιαγιᾶς διέμεινε μῆνάς τινας ἐν Τοσκάνῃ, διῆλθε τὸν χειμῶνα ἐν Βενετίᾳ, εἶτα δὲ διελθὼν διὰ Λευκάδος μετέβη εἰς Τρίκκαλα, σκοπῶν νὰ ἐπανίδῃ τὸν Νασοὺχ πασᾶν. Φθάσας εἰς Τρίκκαλα, περιεβλήθη ὅπως μὴ ἀναγνωρισθῇ, στολὴν *σπαχῆ*, καὶ ἔλαβε τὸ ὄνομα Μουρὰτ Ἀγᾶς, δὲν ἐβράδυνε δὲ νὰ σχετισθῇ μετὰ τοῦ Βησσαρίωνος, ἀνεψιοῦ τοῦ πατριάρχου Ἰωάννου τοῦ ἐξ Ἰπεκίου, ἀρχιεπισκόπου τῆς Δουβνίτσης, ἀνδρὸς πνευματώδους, ὅστις καὶ τὸν συνέστησεν εἰς τὸν ἀρχιεπίσκοπον τῆς Ἐρζεγοβίνης, οὗτος δὲ ἅμα μαθὼν τοὺς σκοποὺς τοῦ Γιαγιᾶ προσεφέρθη νὰ τὸν συνδράμῃ πάσῃ δυνάμει.

Ὁ Βησσαρίων ἦτο δημοφιλέστατος, ὡς κάτοχος τῆς σερβικῆς, ἑλληνικῆς καὶ τουρκικῆς. Ἐπὶ πλέον δέ, χάρις εἴς τινας τῶν συγγενῶν αὐτοῦ, οἵτινες ὅπως διατηρήσωσι τὰς περιουσίας των, ἠσπάσθησαν τὸ ὀθωμανικὸν θρήσκευμα, ἀπελάμβανε μεγάλων προνομίων παρὰ τοῦ σουλτάνου· σὺν ἄλλοις δὲ εἶχε τὸν τίτλον τοῦ Βέη καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ παρίστασθαι πρὸ τοῦ κοινοῦ ἐνδεδυμένος τουρκιστὶ καὶ φέρων τὴν κίδαριν. Τοῦ δικαιώματος τούτου ἀπελάμβανε καὶ ἡ ἀκολουθία του. Ἐπωφελούμενος τῶν προνομιῶν τούτων, ὁ Βησσαρίων ἐγένετο ὁ ἐκδικητὴς τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, κάμνων παγίδας εἰς τοὺς Τούρκους καὶ σφάζων ὅσους ἠδύνατο. Ἀπελάμβανε ὅθεν ἀληθοῦς ἐξουσίας, ἣν ἐπηύξανε διὰ τῆς ἀλληλογραφίας, ἣν διετήρει, καὶ τῆς φιλίας αὐτοῦ πρὸς τοὺς οἰκοῦντας ἐπὶ τῶν ὀρέων τῆς Σταραπλανίνας, τοῦ Περίμ, καὶ τοῦ Ἄθω. Πρὸ ἐτῶν συνεδέετο μετὰ τοῦ διασήμου Μακεδόνος ἀντάρτου Βέργου, ὅστις ἀπὸ 36 ἐτῶν οὐκ ἐπαύσατο ἀποδεικνύων τὴν κατὰ τῶν Τούρκων ἔχθραν του. Προσθετέον ὅμως, ὅτι τοὺς πτωχούς, καὶ μουσουλμάνοι ἂν ἦσαν, τοὺς ἠλέει· πρὸς τοὺς πλουσίους μόνον ἐδείκνυτο αὐστηρός, διὰ δὲ τῶν λαφύρων, ἅτινα ἐλάμβανεν, ἐπλούτιζε τὰς μονὰς τοῦ Ἄθω καὶ ἀνεκούφιζε τὰς χήρας καὶ τὰ ὀρφανά.

Ὁ Βησσαρίων καὶ ὁ Βέργος εἶχον πάντοτε ὑπὸ τὰς διαταγάς των μαχητὰς ἑτοίμους ὅπως ἀκολουθήσωσιν αὐτούς. Ὅτε εἶχον ἀνάγκην αὐτῶν, μετεχειρίζοντο τὸ τηλεγραφικὸν ἐκεῖνο σύστημα, τὸ παλαιὸν ὅσον ὁ κόσμος, ἤτοι τὸ ἀνάπτειν πυρὰ ἐπὶ τῶν ὑψηλοτέρων κορυφῶν. Ἐν ὀλίγαις ἡμέραις, οἱ πιστοὶ ἐκ Μακεδονίας, Σερβίας καὶ τῶν ἄλλων ἐπαρχιῶν τῆς αὐτοκρατορίας, φίλοι των, ἠθροίζοντο ἐν τῷ κατὰ τὴν τελευταίαν συνάθροισιν ὁρισθέντι τόπῳ· ἦσαν δ' ἄνδρες δεδοκιμασμένοι, θαρραλέοι καὶ ἐμίσουν τοὺς Τούρκους.

Ὁ Βησσαρίων, ὁ Γιαγιᾶς καὶ ὁ ἀρχιεπίσκοπος τῆς Ἐρζεγοβίνης μετέβησαν εἰς τὰ ἡμίσειαν ἡμέραν ἀπέχοντα τοῦ Ἰπεκίου Μετόχια, ἔνθα διέμενεν ὁ πατριάρχης Παΐσιος. Μετὰ ἐκτενῆ πρόλογον, ἐζήγησαν αὐτῷ τὸν σκοπὸν τῆς ἐπισκέψεώς των. Ὁ Παΐσιος, δειλὸς καὶ ἐγωιστής, ἀπέκρουσε τὰς προτάσεις των, οὗτοι δὲ ἀπῆλθον ἄπρακτοι. Τότε ὁ Βησσαρίων ἐξήσκησε πάντα τὰ μέσα αὐτοῦ. Ἀνεχώρησεν ἐξ Ἰπεκίου συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Γιαγιᾶ καὶ εἰκοσάδος ἀνδρῶν, καὶ μεταβὰς ἐπί τινος ὄρους ἤναψε τὰ ὡς σημεῖον χρησιμεύοντα πυρά.

Τρεῖς μετὰ ταῦτα ἡμέρας, 300 Κλεμέντοι καὶ πλέον τῶν 900 Σέρβων ἀνταπεκρίθησαν εἰς τὴν πρόσκλησίν των. Ἐπαρουσίασεν αὐτοῖς τὸν Γιαγιᾶν, τοῖς ἀνεκοίνωσε τὸ μυστικὸν τῆς γεννήσεως καὶ τῶν ἐλπίδων αὐτοῦ, ὅπως δὲ τοὺς πείσῃ νὰ τὸν ἀναγνωρίσωσιν ὡς κύριόν των, ἐγονυπέτησε πρὸ αὐτοῦ καὶ ὡρκίσθη πίστιν.

Οἱ ἀρχηγοὶ ἠκολούθησαν τὸ παράδειγμά του, οἱ δὲ στρατιῶται τὸν ἀνευφήμησαν πάλλοντες τὰ ὅπλα των.

Ὅπως ἐξοικειώσῃ τὸν Γιαγιᾶν μετὰ τῶν νέων αὐτοῦ ὑπηκόων, ὁ Βησσαρίων τὸν προέτρεψε νὰ ἐνεργήσῃ ἀψιμαχίας τινὰς κατὰ τῶν Τούρκων. Ὁ Γιαγιᾶς, ἐννοήσας ὅτι τοῦτο ἦτο μέσον δοκιμαστικόν, ἐνέδωκε, ποιήσας δέ τινας ἀψιμαχίας, ἐπανῆλθε μετὰ τινας ἡμέρας κομίζων ἀρκετὰ λάφυρα.

Ὁ Βησσαρίων, εὐχαριστηθείς, ἀπέλυσε μέρος τοῦ μικροῦ στρατοῦ, κρατήσας μόνον 300 ἄνδρας, οὓς καὶ ἐνέδυσε τουρκιστί· εἶτα δὲ ἐπὶ κεφαλῆς αὐτῶν, ἔχων παρ' ἑαυτῷ τὸν Γιαγιᾶν, διῆλθε τὰ ὄρη καὶ ἔστη εἰς τὸν Ἄθων, ἔνθα ὑπὸ μεγαλοπρεπῆ σκηνήν, ἐστρατοπέδευεν ὁ Βέργος μετὰ 1500 ἀνδρῶν.

Φθάσας εἰς τεσσάρων μιλίων ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου, ὁ Βησσαρίων ἔστη μετὰ τοῦ στρατοῦ του, ὃν ἐνεπιστεύθη τῷ Γιαγιᾷ καὶ προὐχώρησε μόνος πρὸς τὸ στρατόπεδον τοῦ φίλου του. Μετά τινας ὥρας, ἐπανῆλθε μετὰ τοῦ Βέργου, ὑπὸ μεγάλης ἀκολουθούμενος συνοδείας. Φθάσαντες δ' ἐγγὺς τῆς σκηνῆς, ἣν προητοίμασαν διὰ τὸν Γιαγιᾶν, ἀφίππευσαν. Ὁ ὀθωμανὸς πρίγκιψ ἦλθε πρὸς συνάντησίν των, ὁ δὲ Βέργος ἐγονυπέτησε πρὸ αὐτοῦ. Ὁ πρίγκιψ τὸν ἐνηγκαλίσθη καὶ τὸν ἠσπάσθη. Μετὰ τὴν ἀνταλλαγὴν τῶν χαιρετισμῶν μετέβησαν καὶ οἱ τρεῖς εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ Βέργου, ἔνθα ὁ Γιαγιᾶς διέμενεν ὑπὸ περίπτερον χρυσῇ ὀθόνῃ περιβεβλημένον, ἐφ' ἧς ἦσαν γεγραμμέναι τουρκιστὶ αἱ λέξεις: *Σαμπὰγ χαῖρ, σαμπὰγ χαῖρ*, σημαίνουσαι (Καλημέρα) «χαῖρε, χαῖρε».

Τὴν ἑπομένην πρωΐαν, ἑορτὴν τῆς Μεταμορφώσεως, μοναχός τις ἐτέλεσε τὴν λειτουργίαν καὶ ὁ Βέργος μετέλαβε τῶν ἀχράντων μυστηρίων. Μετὰ τὴν λειτουργίαν, οἱ ἀπὸ τοῦ Βέργου ἐξαρτώμενοι ἀρχηγοὶ ὡρκίσθησαν πίστιν τῷ Γιαγιᾷ. Ὥρισαν αὐτῷ τιμητικὴν φρουρὰν ἐκ 200 ἀνδρῶν. Ὁ Βησσαρίων καὶ ὁ Βέργος συσκεφθέντες περὶ τοῦ προσήκοντος τῷ μνηστῆρι ὀνόματος, ἐξελέξαντο τὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὁ δὲ Γιαγιᾶς ἐδέχθη προθύμως τὸ ὑπὸ τῶν παραδόξων αὐτοῦ ἀναδόχων δοθὲν αὐτῷ ὄνομα.

Ὁ Βέργος ἔπεισε τὸν νέον Ἀλέξανδρον, ὅτι ἠδύναντο ἀκόπως καὶ ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ ν' ἀποτελέσωσι στρατὸν ἐξ 150,000 ἀνδρῶν. Δυστυχῶς ἐστεροῦντο ὅπλων· πρώτιστον δὲ μέλημα αὐτῶν ἔπρεπε νὰ εἶνε ἡ προμήθεια τοιούτων. Ὁ Γιαγιᾶς ἀπεφάσισε νὰ μεταβῇ εἰς Ὁλλανδίαν, ὅπως ἔλθῃ εἰς διαπραγματεύσεις μετά τινων ὁπλοποιῶν. Μετέβη εἰς Ἤπειρον, μετεποίησε τὸ πλεῖστον τῶν χρημάτων αὐτοῦ εἰς ἐμπορεύματα καὶ ἀπῆρε διὰ Βενετίαν. Φθάσας εἰς τὴν πόλιν τῶν Δογῶν, ἀφῆκε τοὺς δούλους του, ὅπως ἐκποιήσωσι τὰ ἐμπορεύματα, καὶ ἀπῆλθεν εἰς Μαντούην, παρὰ τῷ καρδιναλίῳ δουκὶ Φερδινάνδῳ de Gouzague, εἶτα εἰς Ἀμβέρσαν, καὶ τέλος εἰς Ὁλλανδίαν.

Ἐκεῖ ἐζήτησε συνέντευξιν μετὰ τοῦ κόμητος Μαυρικίου d'Orange, ὅπως λάβῃ τὴν ἄδειαν νὰ διαπραγματευθῇ ἐλευθέρως πρὸς τοὺς προμηθευτὰς τῶν πολεμοφοδίων, ὅπερ καὶ τῷ ἐπετρέπη. Ἐν Ἀμστελοδάμῳ, τῇ μεσολαβήσει Ἀλβανοῦ τινος ἐκ τῶν τῆς συνοδείας του, ὀνόματι Μινιάτου, ἦλθεν εἰς συμφωνίας μετ' ἰουδαϊκοῦ τινος οἴκου ἐπὶ τῶν ἑξῆς βάσεων: Ὁ Ἰουδαῖος ὑποχρεοῦται νὰ προμηθεύσῃ πολεμοφόδια διὰ 100,000 ἄνδρας, ἐπὶ τῷ ὅρῳ ὅπως τὸ τέταρτον τοῦ ὁλικοῦ ποσοῦ μετρηθῇ αὐτῷ πρὸ τῆς παραδόσεως, τὰ δὲ λοιπὰ τρία τέταρτα τμηματικῶς καὶ εἰς ἀνατολικὰ ἐμπορεύματα ἐντὸς τοῦ ἔτους. Ὥστε δὲν ἀπῃτεῖτο ἢ ἡ εὕρεσις τοῦ ποσοῦ διὰ τὴν πρώτην πληρωμήν.

Ὁ Γιαγιᾶς καὶ ὁ Μινιάτος μετέβησαν εἰς Παρισίους παρὰ τῷ δουκὶ τῆς Nevers, Καρόλῳ de Gouzague. Ὁ δοῦξ ὑποδέχεται φιλοφρόνως τὸν πρίγκιπα καὶ τὸν διαβουκολεῖ διὰ τῶν ἐπαγωγοτέρων ὑποσχέσεων. Ἀλλ' οἴμοι! ὁ καιρὸς παρέρχεται, αἱ δ' ὑποσχέσεις δὲν ἐκπληροῦνται.

Ὁ Γιαγιᾶς ταχέως ἐννόησεν, ὅτι ὁ δοῦξ ἐποφθαλμιᾷ τὸν θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ὅτι τὸν θέλει ὡς ὄργανον πρὸς κατάληψιν αὐτοῦ.

Προϊδὼν ὅτι οὐδὲν ἐκ τοῦ ψευδοῦς τούτου συμμάχου θὰ ἐπετύγχανεν, ὁ ἐπίμονος πρίγκιψ ἀποστέλλει ταχυδρόμον εἰς τὸν μέγαν δοῦκα τῆς Τοσκάνης, παρακαλῶν αὐτὸν νὰ τῷ δανείσῃ τὰς 7,000 σκούδων, ἅτινα ἀναγκαιοῦσιν αὐτῷ διὰ τὴν πρώτην καταβολήν. Διαμένει ἐπί τινα χρόνον ἔτι ἐν Γαλλίᾳ· πεισθεὶς ὅμως ὅτι ἡ προστασία τοῦ δουκὸς τῆς Nevers δὲν εἶνε ἢ χίμαιρα,

καὶ ὅτι ὁ δοὺξ τῆς Τοσκάνης δὲν ἐπείγεται νὰ ἀπαντήσῃ, μετέβη εἰς Γράτς, ὅπου τῇ μεσολαβήσει τοῦ P. Lenormand, ἐφόρου τοῦ κολλεγίου τῶν Ἰησουϊτῶν, ἔτυχεν ἀκροάσεως παρὰ τοῦ ἀρχιδουκὸς Φερδινάνδου, ὅστις, ἐπὶ τῇ παρακλήσει αὐτοῦ, τῷ ἔδωκε διαβατήριον, δι' οὗ ἐτιτλοφορεῖτο: Illustris nobis dilectus Alexander comes de Monte Nigro. Τὸν τίτλον τοῦτον, τοῦ κόμητος τοῦ Μαυροβουνίου, ἀνεγνώρισαν εἶτα πᾶσαι αἱ δυνάμεις, μεθ' ὧν ἐσχετίσθη[1].

Κατὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀχμέτ, ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Μουσταφᾶς, ἐξαχθεὶς ἐκ τοῦ Σεραγίου ὡδηγήθη εἰς τὸν Ἱππόδρομον, ὅπου ὁ στρατὸς ἔδωκε τὸν νενομισμένον ὅρκον. Ἐγκεκλεισμένος πρὸ δεκατεσσάρων ἐτῶν ἐν τῷ χαραμίῳ, ὁ Μουσταφᾶς εἶχε καταστῆ βλάξ. Διήρχετο τὸν καιρόν του ρίπτων χρυσᾶ νομίσματα εἰς τοὺς ἰχθῦς τοῦ Βοσπόρου ἤ, τὸ ξίφος ἀνὰ χεῖρας κρατῶν, ἐφώρμα κατὰ τῶν ὑπηρετῶν τοῦ Σεραγίου, πλήττων αὐτοὺς καὶ θεωρῶν, μετὰ βλακώδους χαρᾶς, τὸ ἐκ τῶν πληγῶν ῥέον αἷμα.

Λαβὼν γνῶσιν τῶν διατρεξάντων ὁ Γιαγιᾶς ἀπεφάσισε νὰ διαπράξῃ πραξικόπημά τι. Εἰς Κράτοβον ἐπανεῦρε τὸν Βέργον, ὅστις προσέφερεν αὐτῷ τὰ ἐκ τῶν Τούρκων προερχόμενα λάφυρα, ὅπως τὸν βοηθήσῃ νὰ πληρώσῃ τὸν Ἰουδαῖον Ὁλλανδόν. Ἐκτὸς τούτου, ὁ γέρων ἀντάρτης, ἄγων ἤδη τὸ 73ον τῆς ἡλικίας του ἔτος, τῷ ἔδωκε διαφόρους συμβουλὰς καὶ τὸν ἐπληροφόρησεν ὅτι θ' ἀποσυρθῇ ἐν' ἀποθάνῃ ἐν τινι μονῇ.

Δὲν ἐννοοῦμεν διατί ὁ Γιαγιᾶς, ἀντὶ νὰ φροντίσῃ περὶ τῆς ἐκποιήσεως τῶν ἐμπορευμάτων του, συνήθροισε στρατὸν ἐκ 17,000 περίπου ὀρεινῶν, διῆλθε μετ' αὐτῶν τὸ Κόσσοβον, τὴν Πόλζαν, τὴν Σκόπιαν, τὸ Νοβιπαζὰρ καὶ ἄλλας πόλεις, θύων καὶ ἀπολλύων, ἔστη δὲ τέλος εἰς Σόφιαν, ὅπως πολεμήσῃ πρὸς τὸν πασὰν τῆς Βοσνίας. Μήπως πρὸς ἐξάσκησιν, ἢ διὰ νὰ δείξῃ εἰς τοὺς ἀκολουθοῦντας αὐτὸν ὀρεινοὺς τὴν περὶ τὰ πολεμικὰ ἱκανότητά του; Ἐν τῇ μάχῃ ταύτῃ, ἐπλήγη σοβαρῶς. Οἱ πιστοὶ αὐτοῦ τὸν μετέφερον εἰς τὰ ὄρη, ἔνθα παρέμεινε μέχρι τῆς ἐντελοῦς θεραπείας του.

Ἅμα ὡς ἠσθάνθη ἑαυτὸν δυνάμενον νὰ ὑποστῇ τοὺς κόπους ταξειδίου, ἀπῆλθε τῆς Ἀλβανίας, διὰ δὲ τῆς Θεσσαλονίκης καὶ τῆς Μακεδονίας, ἔφθασεν εἰς Βουλγαρίαν· διελθὼν δὲ τὸν Δούναβιν ἀφίκετο εἰς Βλαχίαν, σκοπῶν νὰ μεταβῇ εἰς Πολωνίαν.

Ἀλλὰ κ' ἐκεῖ ἡ δυσοίωνος μοῖρα τὸν καταδιώκει. Συνελήφθη ὡς τοῦρκος κατάσκοπος, ἄνευ δὲ τῆς μεσολαβήσεως τοῦ μεγάλου σφραγιδοφύλακος, ἄγνωστον τί θὰ συνέβαινεν αὐτῷ. Προσφέρει τότε τὰς ὑπηρεσίας του εἰς τὴν Πολωνίαν, ὅπως πολεμήσῃ κατὰ τῶν Τούρκων, ὑπὸ τὸ ὄνομα Κωνσταντῖνος ὁ Μακεδών. Αἱ συμφωνίαι ἀπέτυχον, πιθανῶς διότι ἡ μονομερὴς συνδρομή του ὀλίγας ἐπαρουσίαζε τῇ Πολωνίᾳ ἐλπίδας ὑπὲρ τῆς νίκης. Ὁ Γιαγιᾶς μετὰ θαυμασίας τῳόντι πεισμονῆς ἐπιστρέφει εἰς Κρακοβίαν, ἐξ ἧς γράφει συγκινητικωτάτην ἐπιστολὴν τῇ μεγάλῃ δουκίσσῃ τῆς Τοσκάνης, ἀφηγούμενος τὸ ἱστορικὸν τῶν τελευταίων αὐτοῦ συμβάντων. Εἶτα δέ, τῆς ἀνατολικῆς αὐτοῦ φύσεως καθιστώσης αὐτὸν ἐπιτήδειον πρὸς τὰς λεπτότητας τῆς πολιτικῆς, ἐπιστρέφει εἰς Γράτς παρὰ τῷ Φερδινάνδῳ, ὅπως μὴ ἀφήσῃ αὐτῷ τὸν καιρὸν νὰ τὸν λησμονήσῃ. Διέρχεται τὴν τεσσαρακοστὴν παρὰ τοῖς Ἰησουΐταις, ἐκτελεῖ τὰ καθήκοντά του ὡς καλὸς Χριστιανός, διὰ νέου δὲ θάρρους καὶ ὑπομονῆς ὁπλισθείς, ἐπιστρέφει εἰς τὴν αὐλὴν τῆς Τοσκάνης, ἣν τοσάκις προσελιπάρησε. Συγκινηθεὶς πιθανῶς ἐκ τῆς σταθερότητος αὐτοῦ, ὁ μέγας δοὺξ ἐσκόπει νὰ βοηθήσῃ τὸν Γιαγιᾶν πρὸς κατάκτησιν τοῦ θρόνου του· πιθανώτερον ὅμως εἶνε ὅτι, ὅπως ἀπαλλαχθῇ αὐτοῦ, τῷ ἔδωκεν εὐνοϊκήν τινα ἀπάντησιν, ὑποσχεθεὶς αὐτῷ 1200 *μουσκέτα*. Ἡ ὑπόσχεσις αὕτη ἔγραφη χρυσοῦς γράμμασιν, ἐπί τινος διπλώματος, ὅπως ὁ Γιαγιᾶς δύναται νὰ ἐπιδείκνυῃ αὐτὸ καὶ εἰς ἄλλους ἡγεμόνας ζητῶν τὴν ἐπικουρίαν των.

Ὁ μέγας δοὺξ ἔγραψεν ὡσαύτως ἰδιόγραφον ἐπιστολὴν τῷ Πάπᾳ Παύλῳ Ε', ἱκετεύων αὐτὸν νὰ προμηθεύσῃ ὅπλα τινὰ τῷ Γιαγιᾷ. Ὁ Πάπας περιεποιήθη αὐτόν, δὲν ἔδωκεν ὅμως οὔτε ἓν μουσκέτον, οὔτε μίαν λόγχην.

Φέρων τὸ δίπλωμα τοῦτο ὁ Γιαγιᾶς ἐπιστρέφει παρὰ τῷ Φερδινάνδῳ, παρ' οὗ ὅμως οὐδὲν λαμβάνει. Ὁ ἀτυχὴς πρίγκιψ ἀναλαμβάνει τὴν εἰς τὰ ὄρη ἄγουσαν. Καθ' ὁδόν, εἰς Ἅγιον Στέφανον, ἐκληφθεὶς ὡς κατάσκοπος Τοῦρκος, κινδυνεύει νὰ φονευθῇ· ἀλλὰ γυνή τις, εἰς ἣν ἐκμυστηρεύεται ὅτι εἶνε Χριστιανός, τὸν κρύπτει, τὸν μεταμφιέζει, καὶ τὸν ἐμπιστεύεται εἰς τινα καθολικόν, ὅστις τὸν ὁδηγεῖ εἰς Κρακοβίαν. Ἀναμένων τὰ παρὰ τοῦ μεγάλου δουκὸς ὑποσχεθέντα 1200 μουσκέτα, ἐπὶ σκοπῷ νὰ λαφυραγωγήσῃ καὶ νὰ διατηρήσῃ τὴν εὔνοιαν τῶν ὀρεινῶν, τίθεται ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἰσχυροτέρων, καὶ προσβάλλει τὰ Τουρκικὰ καραβάνια, δεικνύμενος καὶ αὐτοῦ τοῦ Βέργου ἐπιτηδειότερος.

(Ἕπεται συνέχεια)

ΟΚΤΑΒΙΟΥ ΦΕΓΙΕ

Η ΤΙΜΗ ΤΟΥ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΟΥ*

(Μυθιστορία)

Γ'

Η ΒΕΑΤΡΙΚΗ

Ἡ βαρώνη δὲ Μοντορόν, παρ' ᾗ θὰ εἰσαγάγωμεν σήμερον τὸν αναγνώστην χάριν τοῦ μαρκησίου δὲ Πιερπών, ἦτο μὲν εὐφυεστάτη γυνή, ἀλλ' ἐστερεῖτο ἐντέλῶς καρδίας· ἐν τούτοις εἶχεν εὕρῃ τὸ μέσον ν' ἀποκτήσῃ τὴν φήμην γενναίας ψυχῆς προσλαμβάνουσα πλησίον της ὀρφανὴν νεάνιδα, μακρινὴν συγγενῆ τοῦ βαρώνου, ἥτις ἐχρησίμευεν αὐτῇ ὡς ἀναγνώστρια, νοσοκόμος καὶ ὀλίγον ὡς θαλαμηπόλος. Ἡ Βεατρίκη ἦτο θυγάτηρ τοῦ κόμητος δὲ Σαρτών, ὃν ἡ πρὸς τὰς ἱπποδρομίας μανία καὶ χρηματιστικαί τινες ἐπιχειρήσεις κατέστρεψαν οἰκονομικῶς. Ἀποθνήσκων, κατέλιπε τῇ θυγατρί του χιλίων φράγκων εἰσόδημα, τοῦτέστι τὴν πενίαν ἢ τὸ μοναστήριον. Ἡ κ. δὲ Μοντορόν, γηράσκουσα καὶ οὖσα φιλάσθενος ἐσκέπτετο ἀπὸ καιροῦ νὰ προσλάβῃ νεάνιδα, ἥτις διὰ τῆς συναναστροφῆς της νὰ μετριάζῃ τὸ μονότονον τῆς μονώσεώς της καὶ τὰ δεινὰ τῆς πασχούσης ὑγείας της. Ἤθελε τὴν νεάνιδα ταύτην γένους ἀριστοκρατικοῦ, ἵνα φέρῃ τιμὴν εἰς τὸν οἶκόν της· ἤθελε νὰ ἔχῃ καλὸν χαρακτῆρα—εἶνε δὲ βέβαιον ὅτι ἔδει νὰ ἦνε, ἡ ταλαίπωρος, λίαν ὑπομονητική, — προσέτι δὲ τὴν ἤθελε καὶ εὐειδῆ, ἵνα ἑλκύῃ τοὺς ἄνδρας, ὧν τὴν συναναστροφὴν ἠγάπα ἰδιαζόντως ἡ βαρώνη. Ἡ δὲ Σαρτὼ ἀνταποκρίνετο τελείως εἰς ὅλας τὰς διαφόρους ταύτας ἀξιώσεις· ἀνῆκεν εἰς γένος ἀνώτερον τῆς συνήθους εὐγενείας, ἦτο δὲ καὶ ὡραιοτάτη· ὑπὲρ τὸ δέον μάλιστα, κατὰ τὴν γνώμην τῆς βαρώνης.

Τὸ ἀνάστημα εἶχεν ὑψηλόν, τὸ δὲ ὕφος μεγαλοπρεπές. Εἶχε τοὺς ὤμους, ὡς ὅλαι αἱ γυναῖκες τῆς οἰκογενείας της, ὑψηλούς, τοὺς ὀφθαλμοὺς βαθυτάτου κυανοῦ χρώματος, τὴν ὄψιν ἐλαιόχρουν καὶ δύο λακκίσκους, οἵτινες, ὁσάκις ἐμειδίᾳ, — τοῦτο δὲ σπανίως συνέβαινεν,—ἠμιεσχηματίζοντο ἐν τῷ μέσῳ τῶν παρειῶν της. Ἡ περιβολὴ αὐτῆς ἦτο κατὰ φυσικὸν λόγον ἁπλουστάτη καὶ ἡ αὐτὴ πάντοτε· ἐσθῆς ἐκ μελαίνης μεταξῆς, ἄνευ κοσμημάτων, ἐνίοτε δέ, ἀπὸ τῆς συμπληρώσεως τοῦ πένθους της, ἐκ χρυσίζοντος χρώματος, ὅπερ ἀνεδείκνυε τὴν θαυμασίαν προτομήν της, ἐκπέμπον εἰς ἑκάστην κίνησίν της ἀνταυγείας θώρακος. Ἦτο λίαν σιγηλή, ὁμιλοῦσα σχεδὸν μόνον ὅπως ἀπαντᾷ διὰ λακωνικῆς ἀβρότητος εἰς τὰς ἀποτεινομένας αὐτῇ ἐρωτήσεις. Ὑπήκουε μεθ' ὑπομονῆς ἢ τοὐλάχιστον μετ' ἀπαθείας εἰς τὰς πολλάκις δυσφορήσεις διαταγὰς καὶ εἰς τὰς τυραννικὰς ἰδιοτροπίας τῆς βαρώνης· κάθετος δὲ πτυχὴ διαγραφομένη μεταξὺ τῶν δύο τοξοειδῶν βλεφαρίδων καὶ καθισταμένη ἐνίοτε καταφανεστέρα ἐμαρτύρει τὴν ἐνδόμυχον αὐτῆς ἀγανάκτησιν κατὰ τῆς ταπεινωτικῆς ταύτης τῶν πραγμάτων καταστάσεως.

Τὸ ὡραῖον τοῦτο πλάσμα, τὸ πλῆρες θελγήτρων καὶ μυστηρίου, ἐτύγχανεν, ὡς εἶνε εὐνόητον, ἀπείρων καὶ οὐχὶ πάντοτε λεπτῶν θαυμαστῶν μεταξὺ τῶν νέων ἢ γερόντων φίλων τοῦ οἴκου. Ἀλλ' ἡ ἀξιοπρεπὴς εὐσχημοσύνη καὶ ἡ παγετώδης ἐπιφύλαξίς της ἀπεθάρρυνον πάραυτα τὰς ὑποπτους ἐκείνας φιλοφροσύνας.

Πιθανῶς, ἐν τῇ ἀθωότητι τῆς ψυχῆς της καὶ ἐν τῇ συναισθήσει τοῦ κάλλους της, νὰ ἐνόμισε κατ' ἀρχὰς ὅτι τινὲς ἐκ τῶν φιλοφροσυνῶν τούτων ἐπήγαζον ἐξ εἰλικρινοῦς αἰσθήματος ἢ ἐξ ἐντίμων προθέσεων· ἀλλὰ

1 Τὸ διαβατήριον τοῦτο δημοσιευθὲν ἐν τοῖς Δικαιολογητικοῖς Ἐγγράφοις, φέρει χρονολογίαν 10 Φεβρουαρίου 1618. Κατὰ τὸν ἱστορικὸν τοῦ Γιαγιᾶ, τὸ διαβατήριον τοῦτο θὰ ἐδίδετο αὐτῷ πολὺ πρὸ τῆς ἀναφερομένης χρονολογίας, διότι τὰ γεγονότα ταῦτα προηγήθησαν τοῦ θανάτου τοῦ Ἀχμὲτ ἐπισυμβάντος τὴν 22 Νοεμβρίου 1617.

* Συνέχεια· ἴδε ἐν προηγουμένῳ φύλλῳ.

χάρις εἰς τὴν ὀξυδερκῆ καὶ λεπτὴν γυναικείαν πεῖραν, δὲν ἐβράδυνε νὰ ἐννοήσῃ ὅτι πάντες ἐκεῖνοι οἱ μνηστῆρες, ὑφ' ὧν περιεκυκλοῦτο, εἰς πᾶν ἄλλο ἀπέβλεπον ἢ εἰς τὴν χεῖρά της. Ἡ πεποίθησις αὕτη ἐδραιουμένη ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ ἀπὸ δύο ἐτῶν ἀφ' ὅτου διέμενε παρὰ τῇ κ. δὲ Μοντορὸν προσέθετεν εἰς τὴν μελαγχολίαν τῆς πτωχῆς ὀρφανῆς δόσιν τινὰ πικρᾶς ἀπογοητεύσεως. Κατὰ τῶν μᾶλλον ἢ ἧττον ταπεινῶν ἐπιθέσεων, ὧν ἦτο τὸ ἀντικείμενον, ἡ δεσποινὶς δὲ Σαρτὼν εἶχεν ὅπλον ἰσχυρότερον τῆς περιφρονήσεως, ἰσχυρότερον ἴσως καὶ αὐτῆς τῆς τιμῆς· δὲν ἦτο πλέον κυρία τῆς καρδίας της. Ἐπάνιον νέα κόρη νὰ μὴ ἔχῃ ἀπὸ τῆς παιδικῆς της ἡλικίας, ἐν τοῖς ἀποκρύφοις τῆς διανοίας της, τὸν ἄνδρα, ὃν θὰ ἠύχετο νὰ ὑπανδρευθῇ, ἐὰν ἡ ἐκλογή της ἐξηρτᾶτο ἀπ' αὐτῆς μόνον. Πράγματι, πάντοτε σχεδόν, μεταξὺ τῶν περὶ αὐτὴν συγγενῶν ἢ τοῦ κοινωνικοῦ κύκλου της, εὑρίσκεται προσωπον ἀνταποκρινόμενον ἰδιαζόντως εἰς τὸ ἰδανικόν, ὅπερ πᾶσα νεάνις ὀνειροπολεῖ ὡς σύζυγον, τουτέστιν ὡς ἐραστήν· διότι αἱ δύο αὗται λέξεις εἶνε συνώνυμοι διὰ τὴν εὐδαίμονα ταύτην ἡλικίαν. Ἡ Βεατρίκη δὲ Σαρτών, δωδεκαέτις μόλις, παρετήρησε τὴν ἐξαιρετικῶς θερμὴν δεξίωσιν, ἧς παρὰ τῇ οἰκογενείᾳ της καὶ τοῖς γνωρίμοις της ἐτύγχανε νεαρός τις γείτων τῆς ἐξοχῆς, ὃν ἐπανέβλεπε τὸν χειμῶνα ἐν Παρισίοις. Ἦτο προφανὲς διὰ τὴν παιδίσκην ὅτι αἱ θεῖαί της, αἱ ἐξαδέλφαι της, καὶ αὐτὴ ἔτι ἡ προσφιλὴς μήτηρ της, ἐταράσσοντο πλειότερον τοῦ συνήθους, ὅτε ἀνηγγέλλετο ἡ ἐπίσκεψις τοῦ νεαροῦ γείτονος. Ἐν τῇ ἐξοχῇ πολλάκις, ἡ συνδιάλεξις, ἥτις ἦτο ψυχρά, ἐξαίφνης ἐθερμαίνετο. Ἡ προσεχὴς ἄφιξις τοῦ ἀναμενομένου ξένου διήγειρεν ἐν ὅλαις ἐκείναις ταῖς γυναικείαις καρδίαις εὐάρεστον ἀναθαρσεῖν· ἵσταντο πρὸ τῶν παραθύρων, ὡς εἰ ἐφαντάζοντο ὅτι ἐπισπεύδουσι τὴν ἄφιξίν του· τέλος δέ, ὅτε, ἀφήσας ἐν τῷ περιβόλῳ τὸν ἵππον του, ὁ Πέτρος δὲ Πιερπὼν ἀνεφαίνετο, αἱ κυρίαι ἔτρεχον μέχρι τῆς ἐξωθύρας, μὲ τὸ μέτωπον φαιδρόν, ἐνῷ ἡ δεσποινὶς Βεατρίκη, ἐπισκοποῦσα τὰ συμβαίνοντα διὰ τῶν κλάδων, ἠσθάνετο ἐν τῇ τρυφερᾷ αὐτῆς καρδίᾳ ἀμυδράν τινα συγκίνησιν σχετικὴν πρὸς τὴν ἡλικίαν της.

Αἱ ἐντυπώσεις τοῦ παιδίου αὐξανόμεναι, προοδεύουσαι μετ' αὐτοῦ ἐλάμβανον ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος χαρακτῆρα βαθύτερον καὶ μᾶλλον σκεπτικόν. Ὁ μαρκήσιος δὲ Πιερπὸν ἐθεωρεῖτο ὑπὸ πάντων ὡς τύπος εὐγενοῦς καὶ θελκτικωτάτου ἀνδρός· ἀλλ' ἡ Βεατρίκη ἐθεώρει αὐτὸν ἀνώτερόν τι ὄν, καθότι ἡ ἀγωγή της, οἱ διαλογισμοί της, καὶ αὗται ἔτι αἱ προλήψεις της τὴν προδιέθετον νὰ θαυμάζῃ ὑπὲρ πάντα ἄλλον τὴν χαρίεσσαν φυσιογνωμίαν τοῦ εὐπατρίδου, τοῦ βαρυτίμου ἐκείνου ὄντος, ὅπερ ἐφαίνετο καλλιτεχνηθὲν ἐξ ἐκλεκτῆς ἀργίλου καὶ πλασθὲν μόνον δι' εὐγενεῖς ἀσχολίας καὶ κομψὰς ἀπραξίας: διὰ τὸν πόλεμον, τὸ κυνήγιον καὶ τὸν ἔρωτα.

Οὕτω βαθυνδὸν τὰ πρὸς τὸν Πέτρον δὲ Πιερπὼν αἰσθήματα τῆς δεσποινίδος δὲ Σαρτὼν ἀνεπτύχθησαν μέχρι λατρείας, λατρείας, ἣν ἐφύλασσεν ἡ νεαρὰ κόρη εὐλαβῶς ἐν τῷ μᾶλλον ἀποκρύφῳ ταμείῳ τῆς καρδίας της. Ὁ μαρκήσιος οὐδ' ὑπῴπτευε τοῦτο, ἔχων διὰ τὰς μικρὰς κόρας τὰς περιφρονήσεις τῶν ἀνδρῶν τῆς ἡλικίας του.

Ἡ Βεατρίκη ἦτο περίπου δεκαέξ ἐτῶν, ὅτε οἱ γονεῖς της, βλέποντες ἑαυτοὺς πρὸ τοῦ χείλους τοῦ βαράθρου, ἐν ᾧ τὸ ὑπόλοιπον τῆς περιουσίας των θὰ κατεποντίζετο, ἀπεσύρθησαν ἀποτόμως ἐκ τοῦ κόσμου, διατηροῦντες σχέσεις μετὰ δύο ἢ τριῶν στενοτέρων φίλων. Ὁ μαρκήσιος δὲ Πιερπών, μετά τινας ἀνεπιτυχεῖς ἀποπείρας ὅπως παραβιάσῃ τὴν ἀπόφασιν ταύτην, ἐθεώρησε καθῆκόν του νὰ μὴ ἐπιμένῃ. Οὐδὲν ἤκουσε περὶ αὐτῶν μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς ὁριστικῆς καταστροφῆς των καὶ τοῦ θανάτου μετὰ μικρόν. Τὴν Βεατρίκην δὲν εἶδε μέχρι τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν ἐγκατεστάθη αὕτη παρὰ τῇ κ. δὲ Μοντορόν, ὑπὸ τὴν ἰδιότητα ἐξαδέλφης ἀπόρου, συντρόφου καὶ ἀναγνωστρίας.

Ὁ μαρκήσιος οὐδ' ὑποπτεύων ὅτι αὐτὸς ἦτο κατά τι ἡ αἰτία ἢ μᾶλλον ὁ κύριος λόγος, δι' ὃν ἡ δεσποινὶς δὲ Σαρτὼν προετίμησε τοῦ μοναστηρίου τὸν οἶκον τῆς κ. δὲ Μοντορόν, φύσει ὅμως γενναῖος, συνεκινεῖτο πρὸ τῆς καταστροφῆς ταύτης καὶ ἂν ἔτι παρουσιάζετο ὑπὸ ὀλιγώτερον θελκτικὴν μορφήν. Ἐφαίνετο ὅτι προσεπάθει ν' ἀνεγείρῃ διὰ τῶν περιποιήσεών του τὴν ταπεινωτικὴν θέσιν τῆς ὀρφανῆς, ἀλλά, σύναμα ὅτι ἀπέφευγε πᾶσαν μετ' αὐτῆς σχέσιν, ἐκδηλῶν μάλιστα αὐτῇ συνήθως ἐπιφύλαξιν παραπλησίαν πρὸς στενοχωρίαν, ὡς νὰ μὴ εἶχεν ἐμπιστοσύνην εἴτε πρὸς αὐτήν, εἴτε πρὸς ἑαυτόν.

Τοιαῦται ἦσαν αἱ ἀμοιβαῖαι σχέσεις τῶν δύο τούτων προσώπων, ὅτε ὁ Πιερπὼν ἀφίχθη κατὰ τὸ θέρος τοῦ 1875 εἰς τὴν ἔπαυλιν Γενέ, προπορευόμενος ἡμέρας τινὰς τῆς ἀφίξεως τοῦ φίλου αὐτοῦ Φαβρικίου.

Ἡ Γενὲ ἦτο ἀρχαία ἰδιοκτησία προγονικὴ τῶν Πιερπων, πωληθεῖσα καὶ καταστραφεῖσα ἐν μέρει κατὰ τὴν ἐπανάστασιν. Μετὰ πάροδον ἡμίσεως αἰῶνος, ἐνδίδων εἰς τὴν ἐπίμονον ἐπιθυμίαν τῆς συζύγου του, ἥς ἦτο ὁ ταπεινότατος θεράπων, ὁ βαρῶνος δὲ Μοντορὸν ἐξηγόρασε τὸ κτῆμα ἀντὶ σημαντικοῦ ποσοῦ καὶ ἐπεσκεύασε τὰς οἰκοδομάς. Ἐκ τῆς παλαιᾶς ἐπαύλεως δὲν ἀπέμενεν ἢ μεγαλοπρεπὴς τετράγωνος καὶ ὀδοντωτὸς πύργος, ὃν εἶχον περιζώσῃ διὰ τῆς βαρείας νεωτέρας ἀρχιτεκτονικῆς, — ἀρχαιότατόν τι παρεκκλήσιον, ὅπερ ἦτο τὸ κόσμημα τῆς κυριωτέρας αὐλῆς, καὶ πλατεῖα τάφρος, ἐντὸς τῆς ὁποίας εἶχον φυτεύσῃ ἄνθη. Τὸ σύνολον, μεθ' ὅλας ταύτας τὰς ἀνωμαλίας, ἦτο ἱκανῶς ἐπιθλητικόν. Ἐκτεταμέναι δενδροστοιχίαι φηγῶν, περίβολοι καὶ δενδρῶνες ποτιζόμενοι ὑπὸ ρυακίου τινὸς τοῦ Ὀλίνα, ἔδιδον εἰς τὸ κτῆμα τοῦτο ὄψιν ἀρχοντικήν, ὡς λέγουσι συνήθως.

Ἡ κ. δὲ Μοντορόν, ἥτις ἀπεχθάνετο τὴν ἐρημίαν, ἦτο λίαν φιλόξενος καθ' ὅλην τὴν ἐποχήν, ἣν ἔμενεν εἰς Γενέ. Ἀλλὰ πεισθεῖσα ὅτι ὁ ἄγαμος βίος καὶ οἱ δισταγμοὶ τοῦ ἀνεψιοῦ της ἔπρεπε νὰ λάβωσι τέλος κατὰ τὸ 1875, ἐπεξέτεινεν ἤδη τὸν κύκλον τῶν προσκεκλημένων καὶ μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας συνέταξε τὸν κατάλογον αὐτῶν ὥστε νὰ περιλάβῃ πολλὰ ὀνόματα νεανίδων ἐκ τῶν μᾶλλον πολυφέρνων τῆς τε Γαλλίας καὶ ἄλλων χωρῶν· ἐξ ἄλλου ἀπέφυγεν ὅσον τῇ ἦτο δυνατὸν τὰς ἐγγάμους κυρίας, ἰδίᾳ δὲ τὰς ὡραίας, ἵνα μὴ ἀπασχοληθῇ ὁ νέοφυτος ὑπὸ δευτερευόντων μικρολογημάτων.

Ὁ Πιερπὼν εὗρε λοιπὸν εἰς Γενὲ ἡμίσειαν δωδεκάδα νυμφῶν λίαν εὐαρέστων τὴν θέαν, αἵτινες μεθ' ὅλην τὴν ἀθωότητά των, ἐφαίνοντο ἐν γνῶσει τοῦ μυστηρίου, καὶ συνένοχοι τῆς βαρώνης, ἀνθαμιλλώμεναι μεταξύ των, ἑκάστη κατ' ἴδιον τρόπον, ἵνα ἐπιδείξωσι τὴν ὑποψηφιότητά των. Οὐδὲν φυσικώτερον. Ὁ μνηστήρ, ὃν ἐπρόκειτο νὰ κατακτήσωσι, δὲν ἦτο μόνον ἀνὴρ ἐκτάκτων ἀτομικῶν θελγήτρων, ἀλλὰ καὶ ὁ ἐπίδοξος κληρονόμος σημαντικῆς περιουσίας καὶ κάτοχος στέμματος μαρκησίου. Ταῦτα ἤρκουν ὅπως δικαιολογήσωσι τὴν ἔκθεσιν τῶν ἐνδυμασιῶν, τῶν χαρίτων, τῆς ἀθωότητος, τῆς ἐπιτετηδευμένης ἀπερισκεψίας καὶ ἀδιαφορίας, ἐν ᾗ αἱ νέαι ἀντίπαλοι ἠμιλλῶντο φιλοτίμως.

Δὲν ἔπληττον συνεπῶς εἰς Γενέ. Αἱ νεάνιδες ἔκειναι καὶ οἱ ἀδελφοί των, φίλοι τινὲς καὶ γείτονες, ἀπετέλουν ζωηροτάτην καὶ εὐθυμοτάτην συναναστροφήν, ἥτις ἀριεροῦτο ἐξ ὅλης καρδίας εἰς πᾶσαν διασκέδασιν τῆς ἐξοχῆς: περιπάτους ἐφ' ἁμάξης, ἱππασίας, ἁλιείας ἐν τῇ λίμνῃ τοῦ περιβόλου, μέχρι τῆς ἐνάρξεως τοῦ κυνηγίου, παντοειδῆ παίγνια, μουσικὴν καὶ χορὸν κατὰ τὰς ἑσπέρας. Ἡ κ. δὲ Μοντορὸν τρέφουσα ἀποστροφὴν πρὸς τὴν σιγήν, — διότι ἐλάμβανε τότε καιρὸν νὰ σκέπτηται τὸν θάνατον, — εὐηρεστεῖτο εἰς τὸν περὶ αὐτὴν θόρυβον· ἀλλὰ προσωπικῶς ἥκιστα συμμετεῖχε τούτου, πάσχουσα πάντοτε ἐκ ρευματισμῶν. Ἐκ τοῦ ἀναπαυτικοῦ ἀνακλίντρου, ἐφ' οὗ ἐνεθρονίζετο μετ' ἀξιοπρεπείας μεγάλης κυρίας ὁτὲ μὲν ἐν τῇ αἰθούσῃ, ἄλλοτε δὲ πάλιν ἐν τῷ περιβόλῳ, διεσκέδαζε βλέπουσα κινουμένην περὶ ἑαυτὴν ἅπασαν ἐκείνην τὴν νεολαίαν, τὴν πλήρη πολυτελεστάτων ἐσθήτων καὶ ζωηρῶν γελώτων.

Τὸ θέαμα τοῦτο διεσκέδαζε πολὺ ὀλιγώτερον τὴν δεσποινίδα Σαρτών. Ἐκτὸς τῶν σπανιωτάτων περιστάσεων, καθ' ἃς ἡ κ. δὲ Μοντορὸν ἀπεφάσιζε νὰ ἐξέλθῃ ἐφ' ἁμάξης καὶ νὰ προσλάβῃ μεθ' ἑαυτῆς τὴν ἀναγνώστριάν της, ἐν πάσῃ ἄλλῃ περιστάσει ἐκράτει αὐτὴν πλησίον της ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς ἐθιμοταξίας. Ἡ πτωχὴ Βεατρίκη ἔμενε πάντοτε ξένη πρὸς τὸν πολυτελῆ καὶ παννηγυρικὸν βίον, ὅστις ἀνεπτύσσετο πρὸ τῶν ὀμμάτων της, ἐν μέσῳ τοῦ ὁποίου ἡ ἁπλῆ καὶ μονότονος περιβολή της θὰ παρουσίαζεν ἱκανὴν ἀντίθεσιν καὶ θὰ τῇ ἐπροξένει ἐντροπήν. Καὶ αὖτη εἶχεν ἀνατραφῆ ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀνέσεων τοῦ πλούτου, καί, ὡς αἱ πλεῖσται τῶν τοῦ κύκλου της νεανίδων, ἠγάπα καθ' ὑπερβολὴν τὴν χαρίεσσαν τέρψιν τῆς ἱππασίας καὶ τῆς ἁλιευτικῆς. Ἦτο εὐγενὴς ψυχή, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ὑπερέχον πνεῦμα, ὑπερήφανος, χωρὶς ποσῶς νὰ ἦνε φιλόσοφος· τὸ δὲ μετὰ λακκίσκων χαριέστατον μειδιαμά της ὑπέκρυπτε πικρὰς πολλάκις σκέψεις. Ὅτε διὰ τοῦ βλέμματος παρηκολού-

θει τοὺς ἵππεῖς καὶ τὰς ἁμαζόνας, αἵτινες ἀπεμακρύνοντο ὑπὸ τὴν σκιὰν τῆς δενδροστοιχίας, τὸ μέτωπόν της ἔμενε μὲν ἤρεμον, ἀλλ' ἡ καρδία της καιρίως ἐβλίβετο.

Ἡ ἐν τῇ ἐπαύλει ἄφιξις τοῦ Πιερπὼν ἐπεφύλασσεν αὐτῇ δεινότερα μαρτύρια, ἅτινα ἄλλως εἶχε προαισθανθῆ, διότι ἡ κυρία δὲ Μοντορὸν πολλάκις ἀπὸ σκοποῦ τῇ ἀνέφερε περὶ τῶν σχεδίων καὶ τῶν προσδοκιῶν της, ὅσον ἀφορᾷ τὸν γάμον τοῦ ἀνεψιοῦ της. Ἡ Βεατρίκη, ἵνα ὦμεν δίκαιοι, ἀπὸ τῆς οἰκογενειακῆς της καταστροφῆς, οὐδεμίαν ἔτρεφε πλέον ἐλπίδα νὰ ἴδῃ τὸν μαρκήσιον δὲ Πιερπὼν συμμεριζόμενον τὰ αἰσθήματά της καὶ πραγματοποιοῦντα αὐτὰ διὰ τοῦ γάμου.

Ἡ φρόνησις τῇ ἔλεγεν ὅτι ὤφειλε νὰ παραιτηθῇ ἐντελῶς τῆς ἐλπίδος ταύτης, καθότι διὰ θαύματος μόνον ἠδύνατο νὰ ἑνωθῇ μετὰ τοῦ μαρκησίου. Ἀλλ' ἐνόσῳ ὁ Πιερπὼν δὲν ἦτο νυμφευμένος, τὸ στάδιον ἀπέμενεν ἐλεύθερον. Ἤδη ὅμως, τετέλεσται· ἡ γλυκεῖα χίμαιρα ἐξηφανίζετο. Ἦτο προφανὲς διὰ τὴν Βεατρίκην ὅτι ἡ τοσοῦτον ἐπίφοβος πραγματικότης προσήγγιζε. Τὰ πάντα ἀνήγγελλον τοῦτο. Ἡ κ. δὲ Μοντορόν, ὅπως τὸ ἔλεγεν εἰς τὴν ἰδίαν, ἔπαιζε τὸ τελευταῖον παιγνίδιον, ὁ δὲ μαρκήσιος ὑπεβοήθει μετὰ προθυμίας· τὸ συμπέρασμα ἄρα ἦτο βέβαιον.

Εἶνε δύσκολον νὰ φανταση τις διὰ γυναῖκα σκληρότερον καὶ μᾶλλον ἐπώδυνον μαρτύριον ἐκείνου, ὅπερ ὑφίστατο ἡ δεσποινὶς δὲ Σαρτών. Θελκτικώταται ἀντίπαλοι διημφισβήτουν τὴν καρδίαν καὶ τὴν χεῖρα τοῦ ἀνδρός, ὃν αὐτὴ ἠγάπα περιπαθῶς ἀπὸ τῆς παιδικῆς της ἡλικίας· ἦτο δὲ ἠναγκασμένη νὰ παρίσταται εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦτον ὡς θεατὴς μειδιῶν.

Δ'

ΑΙ ΔΕΣΠΟΙΝΙΔΕΣ

Ὁ Πιερπὼν ἔφθασεν εἰς Γενὲ Δευτέραν τινά. Τὴν ἑπομένην Κυριακὴν μετὰ μεσημβρίαν, ἀποχωριζόμενος τῶν ἐν τῇ ἐπαύλει φιλοξενουμένων, οἵτινες ἐξῆλθον μεταβαίνοντες μετὰ τὸ πρόγευμα εἰς ἁλιείαν, διηυθύνθη πρὸς τὸν πλησιέστερον σταθμόν, ὅπως ἀναμείνῃ τὸν Φαβρίκιον. Ἐπανακάμπτων μετ' αὐτοῦ εὗρε τὴν θείαν του, πρὸς ἣν ἐπρόκειτο νὰ παρουσιάσῃ τὸν φίλον του, πλέκουσαν ἐν μεγίστῃ τινὶ αἰθούσῃ καὶ συντροφευομένην ὑπὸ οἰκογενειακῶν τινων εἰκόνων καὶ τῆς δεσποινίδος δὲ Σαρτών. Ὁ καλλιτέχνης παρετήρησε παρευθὺς ὅτι, ἂν ἡ ἐκλογὴ τῷ ἐπετρέπετο, βεβαίως δὲν θὰ ἐζωγράφιζε τὴν βαρώνην. Ἐν τούτοις δὲν ἠδύνατο νὰ καυχηθῇ διὰ τὴν δεξίωσιν, ἧς ἔτυχε παρὰ τῆς νεάνιδος, ἥτις χωρὶς νὰ κινηθῇ τῷ ἔρριψεν ἐν βλέμμα ἀδιάφορον, σκληρὸν σχεδὸν καὶ ἐξηκολούθησε λίαν χαμηλοφώνως τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐφημερίδος της, ἐνῷ ἐκεῖνος ἀντήλλασσε φράσεις τινὰς μετὰ τῆς οἰκοδεσποίνης.

— Λίαν εὐτυχὴς θεωροῦμαι, κύριε, νὰ τύχω τῆς γνωριμίας ὑμῶν, εἶπεν ἡ βαρώνη μετὰ τοῦ χαριεστέρου της τρόπου, καὶ λίαν ὑπερήφανος νὰ ἔχω τὴν εἰκόνα μου ἐκ τῆς χειρός σας.... Βεβαίως δὲν εἶναι εὐάρεστον νὰ ζωγραφίσῃ τις γραῖαν ὡς ἐμέ....

— Κυρία μου!...

— Ἀλλ' εἶσθε δεινὸς καὶ εἰς τὴν τοπειογραφίαν... Ἔχομεν περίχωρα θαυμάσια... Τοῦτο θὰ εἶνε ἀναψυχὴ τοὐλάχιστον δι' ὑμᾶς.

— Κυρία βαρώνη, δὲν θὰ λάβω ἀνάγκην ἀναψυχῆς...

— Ἐπιτρέπετε νὰ ὁμιλῇ τὸ ὑπόδειγμα, ἐνῷ τὸ ἀπεικονίζετε;... Δὲν σᾶς ἐνοχλεῖ τοῦτο;...

— Ποσῶς, κυρία μου... Τοὐναντίον... Μᾶς χρησιμεύει εἰς τὸ ν' ἀποδώσωμεν μετὰ πλειοτέρας ἀκριβείας τὴν ἔκφρασιν τῆς φυσιογνωμίας του.

— Ἄ! Τόσῳ καλήτερον! διότι εἶμαι φύσει φλύαρος... Δὲν εἶνε οὕτω, Βεατρίκη;

— Οὐδέποτε παρεπονέθην, κυρία μου, ἀπήντησεν ἡ Βεατρίκη μετ' ἀμυδροῦ μειδιάματος.

— Βλέπετε, κύριε... Δὲν παρεπονέθη, λέγει, ἀλλὰ παραδέχεται τοῦτο.

Καλπασμὸς ἵππων, συνοδευόμενος ὑπὸ φωνῶν καὶ γελώτων ἀνήγγειλαν τὴν ἐπάνοδον τῆς ἱππηλασίας, ἥτις ἠργετόανεμὶ ξ μετὰ τοῦ ὁμίλου τῶν ἁλιέων. Τρεῖς ἢ τέσσαρες νέαι κυρίαι κατῆλθον τῶν ἵππων αὐτῶν, καὶ κρατοῦσαι διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς τὴν ἁμαζόνα των, — ἦν κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν εἶχον τὴν καλαισθησίαν νὰ φέρωσι μακράν,—ἀνῆλθον ταχέως τὰς βαθμίδας τοῦ προαυλίου, ἵνα τείνωσι τὸ μέτωπόν των εἰς τὴν βαρώνην πρὸς ἀσπασμόν. Ἄλλαι πάλιν, μετὰ βραχειῶν καὶ ἁπλῶν πρωινῶν ἐσθήτων, συνηνώθησαν εἰς τὴν ἀκολουθίαν των, κινοῦσαι θριαμβευτικῶς μικρὰ ἁλιευτικὰ δίκτυα, ἅτινα διέχυσαν ἐν τῇ αἰθούσῃ δριμεῖαν ὀσμὴν ἰχθύος καὶ βορβόρου.

— Ἄ! Θεέ μου! τί φρίκη! ἐφώνησεν ἡ βαρώνη. Βεατρίκη, γρήγορα τὸ φιαλίδιόν μου! Ἔπειτα, φιλτάτη μου, ἀπαλλάξατε τὰς δεσποινίδας ἀπὸ τὰ δίκτυά των καὶ παραδώσατε ταῦτα εἰς τὸ μαγειρεῖον.

— Συγγνώμην, θεία μου, εἶπεν ὁ μαρκήσιος δὲ Πιερπὼν λαμβάνων μετ' ἐνδιαφέροντος πλείονος τοῦ δέοντος τὰ δίκτυα. Τὰ παραδίδω ἐγὼ αὐτός!

Ὁ Φαβρίκιος, ἔμπειρος παρατηρητής, ἐξ ἐνστίκτου ἢ ἐκ τοῦ ἐπαγγέλματός του, εἶδεν ὅτι ἡ ἀναγνώστρια ὠχρια αμυδρῶς, καὶ ὅτι κατὰ παράδοξον ἀντίθεσιν αἱ παρειαὶ τῆς βαρώνης ἐλάμβανον ἐλαφρὸν ρόδινον χρῶμα.

Ἐνῷ ὁ Πέτρος, ἐπανελθὼν ἐκ τοῦ μαγειρείου, ὡδήγει τὸν Φαβρίκιον εἰς τὰ δωμάτια, ἅτινα τῷ εἶχον προπαρασκευάση:

— Ποία εἶνε, τῷ εἶπεν, ἡ νεάνις ἐκείνη, ἥτις ἀνεγίνωσκεν ἐφημερίδα εἰς τὴν θείαν σου;

— Μία συγγενής... ἡ δεσποινὶς δὲ Σαρτών... Πτωχή τις ὀρφανή, ἣν ἡ θεία μου προστατεύει...

— Οὐδέποτε μοὶ ἀνεφέρατε περὶ αὐτῆς;

— Ὄχι, πράγματι... Δὲν συνέπεσεν εὐκαιρία... Πῶς σοὶ φαίνεται;

— Λίαν συμπαθής.

— Ναί, δὲν εἶνε ἀληθές; Λίαν συμπαθὴς ἡ πτωχὴ κόρη!... Ἰδοὺ τὰ δωμάτιά σου, φιλτατε, ἅτινα συνίστανται ἐξ ἑνὸς θαλάμου καὶ μιᾶς αἰθούσης.

Ὁ Φαβρίκιος ἐθαύμασε τὴν ἄνετον καὶ κομψὴν ἐπίπλωσιν. Εἶτα ἔμεινε μόνος, ἵνα ἑτοιμασθῇ διὰ τὸ γεῦμα.

Κατὰ τὴν ἑσπέραν, ὁ ζωγράφος, τοῦ ὁποίου τὸ πρὸς τὴν Βεατρίκην ἐνδιαφέρον ηὔξανεν ἀπὸ στιγμὴν εἰς στιγμήν, ἐδοκίμασε πάλιν νὰ μάθῃ τι περὶ τοῦ παρελθόντος καὶ τοῦ χαρακτῆρος αὐτῆς. Ἐκ τῶν βραχέων ὅμως ἀπαντήσεων τοῦ μαρκησίου ἐνενόησας ὅτι τὸ ἀντικείμενον τοῦτο ἦτο δι' αὐτὸν ἂν οὐχὶ ὀχληρόν, βεβαίως ὅμως ἀδιάφορον, δὲν ἐπέμενε.

— Μὴ ἐπασχολεῖσαι λοιπὸν μὲ τὴν ἀναγνώστριαν τῆς θείας μου, εἶπε γελῶν πρὸς τὸν Φαβρίκιον.... Δὲν πρόκειται ποσῶς περὶ αὐτῆς... Ἐὰν θέλῃς νὰ μὲ ὑποχρεώσῃς, μελέτησον τὰς ἄλλας νεάνιδας... εἰς τὰς ὁποίας θὰ σὲ παρουσιάσω... Μελέτησον ὅμως λεπτομερῶς καὶ εἰπέ μοι τὰς σκέψεις σου... ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν ἔχω πλήρη πεποίθησιν εἰς τὴν γνώμην σου... θὰ μὲ βοηθήσῃς ἴσως νὰ ὁρίσω τέλος τὸ πρόσωπον τῆς ἐκλογῆς μου, διότι ἄλλως θὰ πέσω εἰς τὴν δυσμένειαν τῆς θείας μου... Βλέπεις ὅτι προσεκάλεσεν ὁλόκληρον τὴν Γαλλίαν καὶ τὴν βόρειον... καὶ τὴν νότιον ἀκόμη Ἀμερικήν... Εἶνε ἀπαραίτητον νὰ μὴ ἀπομείνῃ ζημιωμένη... Προσπάθησον νὰ ἐμβαθύνῃς καὶ ν' ἀναγνώσῃς εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὰς καρδίας τῶν τρυφερῶν τούτων σφιγγῶν... Τί διάβολο... ἐὰν ὁ ζωγράφος δὲν εἶνε φυσιογνωμιστής, τὶς λοιπὸν εἶνε;

— Φίλε μου, ἀπεκρίθη ὁ Φαβρίκιος, ἀποτείνεσαι εἰς τὸν ἀκαταλληλότερον ἄνθρωπον... Ἀγνοῶ ἐὰν πάντες οἱ ὁμότεχνοι μοῦ ὁμοιάζουσι κατὰ τοῦτο... ἀλλ' ὅσον ἀφορᾷ ἐμέ, εἶμαι ὁ χείριστος τῶν φυσιογνωμιστῶν· εἶμαι δὲ πεπεισμένος ὅτι ὅλαι αἱ ψυχολογικαί μου διαγνώσεις εἶνε σφαλεραί... Ἀγνοῶ ἐντελῶς τί συμβαίνει πράγματι ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ ἀνδρὸς ἢ τῆς γυναικός, ἣν ἀπεικονίζω.... Τοῖς ἀποδίδω πληθώραν διαλογισμῶν, αἰσθημάτων, ἀρετῶν ἢ ἐλαττωμάτων, πρὸς ἃ οὗτοι εἶνε ἐντελῶς ξένοι..... Παρατήρησον τὶ πράττομεν μὲ τὰ ὑποδείγματα τῆς τέχνης μας· τραγῳδίστριαι τῶν ὠδικῶν καφενείων μᾶς παρέχουσι κεφαλὰς παρθένων.... τρελλοκόριτσα, οὐδεμίαν ἰδέαν ἔχοντα ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ των, κεφαλὰς μουσῶν..... μέθυσοι τῶν ὁδῶν, πρόσωπα ἀγίων καὶ ἀποστόλων.... Καὶ τοῦτο, διότι ἅπασαι αἱ φυσιογνωμίαι εἶνε δι' ἡμᾶς ὑποκειμενικαί.... Διαβλέπομεν ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ποθοῦμεν νὰ μᾶς ἐμπνεύσωσιν... Οἱ καλλιτέχναι, ὅπως καὶ οἱ ποιηταί, ὑποθέτω, εἶνε ἀφελεῖς καὶ ἀπατῶνται εὐκόλως.... Καὶ τοιοῦτοι πρέπει νὰ εἶνε.... Εἶνε δὲ οἱ χείριστοι κριταὶ τοῦ κόσμου οἱ συγκρίνοντες τὴν καρδίαν πρὸς τὰ χαρακτηριστικά. διότι δὲν ἀπεικονίζουσιν ὅ,τι βλέπουν, δὲν ἀπεικονίζουσι τὴν φύσιν, ἀλλὰ κατὰ τὴν φύσιν, ὅπερ δὲν εἶνε τὸ αὐτό.

— Ἀλλὰ τότε, εἶπεν ὁ Πιερπών, δὲν θὰ ἐπιδιώκουσι τὴν ὁμοιότητα.

— Μὲ συγχωρεῖς, ἰδοὺ μάλιστα τὸ παράδοξον... ἡ ὁμοιότης εἶνε πλήρης!.. διότι παριστάνοντες ἀκριβῶς τὰς ὑλικὰς γραμμὰς τοῦ προσώπου, μεταβάλλουσι τὴν ἔκφρασιν!... Δὲν ὑπάρχει ἀνθρώπινον πρόσωπον, ἄνευ ποιήσεώς τινος, ἄνευ λαμπούσης τινὸς ἀκτῖνος δι' ἐκεῖνον, ὅστις γνωρίζει νὰ τὴν διαχωρίσῃ... Ἀλλὰ τοῦτο μὴ τὸ ἐρευνᾷς ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ ὑποδείγματος... διότι δὲν εὑρίσκεται ἐκεῖ... ἢ τοὐλάχιστον τοῦ εἶνε ἄδηλον... Ἡ ποίησις, ἡ ἀκτὶς αὕτη εἶνε εἰς τὸν ὀφθαλμὸν τοῦ ζωγράφου, ὅπως εἰς συνήθως ὅλαι αἱ ἀρεταὶ καὶ αἱ χάριτες τῆς ἐρωμένης ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἐραστοῦ!... Οὕτω λοιπόν, φίλτατε, μὴ βασίζεσαι ἐπὶ τῆς πείρας μου, ὅπως σὲ ὁδηγήσω εἰς τὴν λεπτὴν ταύτην ἀπόφασιν..... φοβοῦμαι ὅτι θὰ σὲ ρίψω εἰς πλάνην..... Ἄλλως ἐπιθυμῶ εἰλικρινῶς νὰ μὲ παρουσιάσῃς εἰς τὰς νέας ταύτας κόρας, καίτοι καθ' ὑπερβολὴν τὰς φοβοῦμαι..... Σὲ παρακαλῶ μόνον ν' ἀναβληθῇ τοῦτο ἐς αὔριον... αἰσθάνομαι σήμερον ἐμαυτὸν κουρασμένον. Ὑποθέτω δὲ ὅτι κατεχράσθην τοῦ οἴνου τῆς θείας σου..... Τοῦτο σοὶ ἐξηγεῖ τὴν περιττολογίαν, μεθ' ἧς σ' ἔπληξα, καὶ ἥτις, ὡς γινώσκεις, δὲν εἶνε δι' ἐμὲ συνήθης... Δὲν ἀγαπῶ νὰ φλυαρῶ ἐπὶ τῆς τέχνης μου. Γνωρίζεις τὸ σύμβολόν μου... Ἐργάζου καὶ σίγα!

Εἰπὼν ταῦτα ὁ Φαβρίκιος ἀπεσύρθη ἡσύχως καθ' ἣν στιγμὴν ἤρχιζεν ὁ χορός. Ἡ ὀσμὴ ἐμπρεσε αὐξάνουσα φήμη του πολλάκις ἀνέμιζεν αὐτὸν ἀπὸ πολλῶν ἤδη ἐτῶν εἰς τὴν κοινωνικὴν κίνησιν τῶν παρισινῶν αἰθουσῶν· ἀλλ' ὡς οἱ πλεῖστοι τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες ἐγεννήθησαν ἐκτὸς τοῦ κύκλου τούτου, καὶ οἵτινες εἰσήχθησαν ὀλίγον ἀργά, ἠσθάνετο πάντοτε μικράν τινα στενοχωρίαν καὶ πολὺ ὀλίγον εὐηρεστεῖτο.

(Ἕπεται συνέχεια)

ΡΩΣΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΛΙΜΝΗ ΚΑΙ ΠΟΤΑΜΟΣ

(ΜΥΘος Κρυλωφ)

«Καλέ, τί πράγμα εἶνε αὐτό, ἀγαπητέ;
— Ἔλεγε μία λίμνη εἰς ἕνα ποταμό,—
Τὰ ἐδικά σου τὰ νερὰ παντοτεινὰ νὰ τρέχουν,
Σταματημὸ
Δίχου νὰ μὴν ἔχουν!
Νὰ μὴν κουράζεσαι ποτέ;
Ἔπειτα βλέπω ὁλοένα,
Πότε καράβια κουβαλεῖς μεγάλα, φορτωμένα,
Μακρόλεπταις σχεδίαις πολλαὶς ἄλλη φορά,
Βαρκούλαις δὲ ἀμέτρηταις σοῦ σχίζουν τὰ νερά.
Ἐγὼ θὰ στέρευα, σ' ὁμόνω,
Ἀπὸ στενοχωρία μόνο.
Πότε θ' ἀποφασίσῃς
Τέτοια ζωὴ ν' ἀφήσῃς;
Τὴν τύχη τὴ δική μου ἰδές, τί ζηλεμένη!
Ἐγὼ δὲν εἶμαι βέβαια καθόλου δοξασμένη.
Στὸν χάρτη δέν με γράφουνε μεγάλη,
Δὲν μὲ ὑμνοῦνε ραψῳδοί, ἢ ᾄσται ἄλλοι.
Πλὴν ὅλ' αὐτά, ἀληθινά, τὰ θεωρῶ χαμένα!
Κοίτομ' ἐγὼ ἀμέριμνη εἰς μαλακὸ πυθμένα,
Σὲ πουπουλένια στρώματα ὡσὰν κυρὰ καμμία,
Περνῶ μὲ μαλθακότητα καὶ ἄκρα ἠρεμία.
Ὄχι, ἀπὸ καράβια ἐγὼ δὲν ἐνοχλοῦμαι,
Ἀλλ' οὔτε τίποτε φοβοῦμαι.
Οὔτε γνωρίζω κἀν
Πόσο καὶ τὸ μικρότερο βαρύνει φελουκάκι,
Κ' εἶνε πολύ, ἐὰν
Εἰς τὸ νερό μου τύχῃ νὰ πλέῃ φυλλαράκι,
Ποῦ μοῦ τὸ ἔφερ' ἔξαφνα μία ποιὰ ἀνέμου.
Τώρα εἰπέ μου,
Πλέον ἀμέριμνη ζωὴ καὶ πειὸ εὐτυχισμένη
Ἐπάρχει; Ἀπ' τὸν ἄνεμο τελεία φυλαγμένη,
Ἀκίνητη, τὸ μάτειον τοῦ κόσμου θεωρῶ,»
Φιλοσοφῶ δὲ κοιμωμένη.»
— Κ' ἐνῷ φιλοσοφεῖς, φιλτάτη, οὐδαμῶς
Τὸν νόμον ἐνθυμεῖσαι; ἐρωτᾷ ὁ ποταμός.
Καὶ ἠσυχάζεις πῶς τὸ νερό,
Μόνον ὅταν κινῆται,
Κρατεῖται
Δροσερό;
Ἐὰν δὲ ποταμὸς ἐγὼ κατήντησα μεγάλος,
Δὲν εἶνε λόγος ἄλλος,
Παρὰ ὅτι πολὺ μακρὰν τοῦ νὰ ἀναπαυθῶ
Τὸν νόμον, ὁποῦ εἶπ', ἀκολουθῶ.
Γιὰ τοῦτο κάθε χρόνο μ' αὐτὰ μου τὰ νερά,
Τὰ ἄφθονα καὶ καθαρά,
Ὠφέλειαν μοιράζω, τιμὰς καὶ δόξαν ἔχω
Κ' ἐπὶ αἰῶνας ἴσως ἀκόμη θενὰ τρέχω,
Ἐνῷ ἐσὺ θὰ ἦσαι τότε λησμονημένη
Κι' οὔτε θὰ σ' ἀναφέρῃ κανείς, δυστυχισμένη».
Καὶ πράγματι. Ὁ ποταμὸς καὶ ἔως τῶρα τρέχει·
Ἡ λίμνη δὲ σιγὰ σιγὰ καὶ χρόνο μὲ τὸ χρόνο
Ἐστέρευε, λάσπη βαθειὰ τὴν πῆρε καὶ τὴν ἔχει,
Ἐσάπισ', ἐχορτάριασε, κ' ἔμεινε χῶμα μόνο.

Οὕτω κ' ἡ ἱκανότης,
Ὁποῦ καρπὸν δὲν δίνει,
Μαραίνεται καὶ φθίνει
Καὶ βαθμηδὸν ἐξασθενεῖ,
Ὅταν τὴν κυριεύσῃ ἡ νωθρότης
Καὶ παύσῃ ἡ ἐνέργεια νὰ τὴν ζωογονῇ.

Π. Α. ΑΞΙΩΤΗΣ

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΕΓΧΩΡΙΑ

Τὴν προσεχῆ Τετάρτην ἐπαναλαμβάνονται αἱ ἕνεκα τῶν ἑορτῶν διακοπεῖσαι ἐργασίαι τῆς Βουλῆς. — Ἀπεσταλμένοι τῆς Βουλγαρίας καὶ τῆς Σερβίας ἀφίκοντο εἰς Ἀθήνας χάριν πολιτικῶν σκοπῶν. — Ἐπίσης ἐν Ἀθήναις διατρίβει ἀπὸ τριῶν ἡμερῶν καὶ ὁ πρίγκιψ τῆς Σαξωνίας Φρειδερίκος Αὔγουστος, σκοπῶν νὰ ἐπισκεφθῇ τὰς ἐν Ὀλυμπίᾳ ἀρχαιότητας. — Σήμερον ἀναχωρεῖ εἰς Ἀγγλίαν ὁ πρίγκιψ Ἀλβέρτος τῆς Οὐαλίας. — Ἐκτὸς τῆς Ἀγγλικῆς κυβερνήσεως, περὶ ἧς ἐγράφομεν ἐν τῷ προηγουμένῳ φύλλῳ, καὶ ἡ ἐπιτροπεία τῆς Γερουσίας τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν εἰσήγαγεν ἐνώπιον τῆς Βουλῆς τὸ νομοσχέδιον τὴ ἀφορῶν τὴν κατάργησιν τοῦ δασμοῦ ἐπὶ τῆς εἰς Ἀμερικὴν εἰσερχομένης σταφίδος· κατὰ ταῦτα ἡ κατάργησις τοῦ δασμοῦ τῆς ἡμετέρας σταφίδος εἶνε λίαν προσεχής. — Ἔφθασεν εἰς Πειραιᾶ, ἐκ Νεαπόλεως ἐρχομένη, ἰταλικὴ ναυτικὴ μοῖρα ἐκ τριῶν πολεμικῶν πλοίων, ἐντὸς δὲ τῆς προσεχοῦς ἑβδομάδος ἀφικνεῖται εἰς Κέρκυραν ἑτέρα μοῖρα ἐξ ἄλλων πολεμικῶν. — Τὴν 4ην προσεχοῦς Αὐγούστου θὰ συνέλθῃ ἐν Βερολίνῳ τὸ δέκατον διεθνὲς ἰατρικὸν συνέδριον, παραταθήσεται δὲ μέχρι τῆς 9ης τοῦ αὐτοῦ μηνός. — Ὁ Γάλλος γερουσιαστὴς κ. Φερρύ, ἀδελφὸς τοῦ πρώην πρωθυπουργοῦ τῆς Γαλλίας, διατρίβει ἐν Ἀθήναις. — Ἀπεδίωσε προχθὲς καὶ ἐκηδεύθη μετ' ἐξαιρετικῆς τιμῆς ὑπὸ τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν ὁ διαπρεπὴς πολιτευτὴς καὶ δημοσιογράφος Ἀριστείδης Κ. Οἰκονόμου, διευθυντὴς τῆς Οἰκονομικῆς Ἐπιθεωρήσεως.

ΕΞΩΤΕΡΙΚΑ

Ἡ μεγάλη δούκισσα Ἀλεξάνδρα ἔτεκεν ἐν τοῖς ἀνακτόροις Παυλόφσκη ἐν Πετρουπόλει θῆλυ, ὅπερ ὠνομάσθη Μαρία. — Ὁ τέως ἀρχικαγγελάριος τῆς Γερμανίας πρίγκιψ Βίσμαρκ δὲν θὰ παραιτηθῇ τῆς ἐνεργοῦ πολιτικῆς, θὰ δεχθῇ δ' ἕδραν ἐν τῷ Γερμανικῷ κοινοβουλίῳ. — Ἡ Ἰταλία ἀπέστειλε πρὸς τὰς δυνάμεις ἐγκύκλιον καταγγέλλουσα τὰς ἐν Κρήτῃ βιαιοπραγίας. — Ὁ Τσάρος προσεκάλεσε τὸν διάδοχον τῆς Ἰταλίας νὰ μεταβῇ εἰς Πετρούπολιν. — Νέα ἀσθένεια, διάφορος τῆς φυλλοξήρας, ἀνεφάνη εἰς τὰς ἀμπέλους τῆς Σμύρνης. — Ἡ Ἀγγλικὴ κυβέρνησις θὰ προτείνῃ εἰς τὸν Στάνλεϋ τὴν θέσιν αὐτοκρατορικοῦ ἐπιτρόπου τῶν ἐν τῇ ἀνατολικῇ καὶ μεσημβρινῇ Ἀφρικῇ Ἀγγλικῶν κτήσεων. — Τὸ Οὐγγρικὸν ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας ἀπηγόρευσε τὴν διδασκαλίαν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ἐν τοῖς γυμνασίοις, διὰ τὸν λόγον ὅτι ὁ καταναλισκόμενος χρόνος καὶ κόπος δὲν εἶνε ἀνάλογος πρὸς τὴν ὠφέλειαν. — Ὁ ἐκ Σιλεσίας καταγόμενος Γερμανὸς Ἐμὶν Πασᾶς, ὅστις ἀσπασθεὶς τὸν Ἰσλαμισμὸν εἶχε διορισθῆ ὑπὸ τοῦ Κεδίβου τῆς Αἰγύπτου διοικητὴς τοῦ Αἰγυπτιακοῦ Σουδάν, ἐτέθη εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Γερμανίας καὶ ἀποστέλλεται ὑπ' αὐτῆς ἵνα καταλάβῃ τὰς μέχρι τοῦ Κόγγου ἐλευθέρας χώρας, ματαιῶν οὕτω τὰς ἐλπίδας τῆς Ἀγγλίας· ἕνεκα δὲ τούτου σφοδρὰ ἀνεφύη ἔρις μεταξὺ Ἀγγλίας καὶ Γερμανίας. — Ἡ ἐν Περσίᾳ χολέρα ἐξέλιπε παντελῶς. — Τὸ ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν ὑπουργεῖον τῆς Τουρκίας διὰ διαταγῆς ἐφίστᾳ τὴν προσοχὴν τῶν ἀρμοδίων ἐπὶ τῶν ἑλληνικῶν ἐφημερίδων, ὧν ἡ εἰς τὸ Κράτος εἴσοδος εἶνε ἀπηγορευμένη καὶ αἵτινες εἰσέρχονται τετυλιγμέναι ἐν εὐρωπαϊκαῖς.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

Εὑρέθη ἐν Ἄργει ἐντετοιχισμένον εἰς τὴν πρόσοψιν οἰκίας τινὸς ὡραῖον καὶ μεγαλοπρεπὲς ἀνάγλυφον γυναικὸς φυσικοῦ μεγέθους, πιθανῶς τῆς Δήμητρος. Ἐν τῇ αὐτῇ οἰκίᾳ ὑπάρχει καὶ ἕτερον ἀνάγλυφον μικροῦ μεγέθους, εἰκονίζον γυναῖκα ἐπίσης, κάτωθεν δ' αὐτοῦ φέρον ἐφαρμέγην τὴν γραφήν:

ΠΥΘΟΔΙΚΗ ΓΑΛΛΟΥ . . .

— Συλλογὴ πολυτίμων νομισμάτων ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Σόλωνος μέχρι τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου καὶ ἀπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀρκαδίου μέχρι τῆς ἁλώσεως, εὑρισκομένη παρὰ τῷ ἐν Ρώμῃ πρεσβευτῇ τῆς Ὑψηλῆς Πύλης Φωτιάδῃ πασᾷ, πωληθήσεται προσεχῶς ἐν Παρισίοις. — Ἐν Ραβέννῃ τῆς Ἰταλίας ἀνευρέθησαν ἐντὸς μαρμαρίνου σαρκοφάγου τὰ ὀστᾶ τοῦ Δάντου Ἀλιγιέρη, κεκρυμμένα ἔν τινι μοναστηρίῳ ἀπὸ τοῦ 1510. — Κατὰ τὴν θέσιν Βουλιαγμένην ἐν Ἀθήναις εὑρέθησαν ἀρχαῖά τινα πήλινα ἀγγεῖα καὶ συντρίμματα πλακῶν ἐνεπιγράφων.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἡ γνωστὴ Ἀγγλὶς ποιήτρια κ. Ε. Μ. Ἔδμονς ὑπὸ τὸν τίτλον: «Ὁ πρωτομάρτυς τῆς Ἑλληνικῆς ἐλευθερίας» ἐδημοσίευσε πρὸ ὀλίγου ἐκτενῆ βίον τοῦ Ρήγα τοῦ Φερραίου.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ἀπὸ τῆς παρελθούσης Κυριακῆς ἠνεῴχθη ἡ «Καλλιτεχνικὴ Ἔκθεσις» τοῦ συλλόγου Παρνασσοῦ ἐκ διαφόρων ζωγραφιῶν καὶ σκαριφημάτων. — Παρὰ τὰς ὄχθας τῆς λίμνης Στορμβέρ-

γης ἐν Γερμανίᾳ θὰ ἱδρυθῇ μνημεῖον εἰς τὸν πρίγκιπα Βίσμαρκ. — Οἱ ἐν Παρισίοις μαθηταὶ καὶ φίλοι τοῦ ἀποθανόντος Ἕλληνος καθηγητοῦ καὶ ἰατροῦ Φραγκίσκου Δαμασκηνοῦ θ' ἀνεγείρωσι τὴν προτομὴν αὐτοῦ ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν συνεδριάσεων τῆς ἰατρικῆς σχολῆς.

Παρακαλοῦνται οἱ κ. κ. συνδρομηταὶ οἱ μὴ ἐπιστρέψαντες ἔτι τὰ **Δελτία** τοῦ **Δευκώματος τῆς «Ἑβδομάδος»** νὰ ἀποστείλωσιν ἡμῖν ταῦτα ἐντὸς τοῦ τρέχοντος μηνός.

ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Ἀντ. Σ. Κων/πολιν. Ἐλήφθησαν. — Γ. Β. Σεβαστούπολιν. Ἐπίσης· εὐχαριστοῦμεν. Ἀπάντησις ἀνεβλήθη ἕνεκα ἀσθενείας. — Κ. Ι. Π. Θὰ ἠχόμεθα νὰ ἦτο κατάλληλον. — Ἀνατολικῷ. Ἐὰν δὲν ἀνέγνωτε τὸν χαρακτηρισμὸν τοῦ Ὁμήρου ὑπὸ τοῦ Ἐξαρχοπούλου.., ἀναγνώσατέ τον:

Ὁ Ὅμηρος εἶνε τὸ περιβόλιον τοῦ κόσμου,
Ὅπου ἐμβαίνει τινὰς μὲ τὴν ταμπακέρα του,
Γιὰ νὰ πάρῃ τὸν ἀέρα του.

— Π. Σ. Διατί ὄχι καὶ ἐν τῷ ταμειακῷ κλάδῳ; Μήπως ὁ σοφὸς Σοφοκλῆς δὲν διετέλεσεν Ἑλληνοταμίας; — Φοιτητῇ. Κωνσταντῖνος ὁ Πορφυρογέννητος ἤρχισε τὴν ἱστορίαν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ πάππου αὐτοῦ Βασιλείου. Ἰωσὴφ δ' ὁ Γενέσιος προέτεξε τὰ ἀπὸ 813—886. Κατόπιν συνέχειαν ἔγραψαν Λέων ὁ Διάκονος καὶ Μιχαὴλ ὁ Ψελλός. — Π. Σ. Ι. Ἐνταῦθα. Ἐκρίθη. Ἡ συμβουλὴ ἡμῶν εἶνε νὰ μὴ θραύσητε τὴν λύραν σας, ἀλλὰ ν' ἀλλάξητε τὰς χορδάς της. Καὶ βλέπομεν πάλιν. — Ἔποπτι. Καλαὶ ἰδέαι, ἀλλὰ περιπεπλεγμέναι ὡς κόμη ἀπὸ πολλοῦ ἀκτένιστος. Ὀλίγην ἁπλότητα ἐν τῇ γλώσσῃ καὶ τῇ συντάξει. — Καλάμῳ. Διὰ νὰ κριθῶσι τοιαῦται πατριδογραφίαι πρέπει νὰ ἀναγνωσθῶσι, καὶ διὰ ν' ἀναγνωσθῶσι πρέπει νὰ εἶνε γεγραμμέναι εἰς γλῶσσαν ἀνεκτοτέραν τῆς ἰδικῆς σας· λ. χ. ἐν τῷ προοιμίῳ τρία ἀπαρέμφατα τόσον πλησίον τοῦ γιαλοῦ, καὶ... νὰ μὴ πέσωσι νὰ πνιγῶσι! — Φίλῳ Σ. Συμβαίνει συνηθέστατα, ἀλλ' ὁ λαὸς σατυρίζει εὐφυέστατα τὴν τοιαύτην τάσιν διὰ τοῦ ἑξῆς διαλόγου μεταξὺ Κυρᾶς θελούσης νὰ ἐπιδειχθῇ καὶ Βάγιας λεγούσης τὴν ἀλήθειαν:

Ἡ κυρά: Ἐλᾶτε, βάγιες δεκοχτὼ
Καὶ φέρτε μ' ἕνα διαλεχτὸ
Ἢ κόκκινο ἢ κίτρινο
Ἢ πράσινο φουστάνι.

Ἡ Βάγια: Κυρά, μιὰ ἔχεις κ' εἶμ' ἐγώ,
Ἕνα τὸ ἔχεις κ' εἶν' ὀγρὸ
Καὶ τὸ στεγνώνω στὸν καπνό.

— Χ. Σ. Μασσαλίαν, Κ. Μ. Ι. Μόσχαν, Στ. Κ. καὶ Π. Θ. Λαύριον. Ἐλήφθησαν. Εὐχαριστοῦμεν. — Α. Κ. Πάτρας. Θὰ τὰ εἴπωμεν προφορικῶς. — Κ. Σ. Κ. Παρισίους. Εὐχαριστοῦμεν ἐγκαρδίως δι' εὐμενεῖς διαθέσεις. Θὰ ἐπωφεληθῶμεν αὐτῶν, ἀλλὰ βραδύτερον. — Π. Καὶ ἐν τούτοις τὸ χυδαῖον ἐπάγγελμα τοῦ μαγείρου κατέστη τέχνη καὶ κάποτε μάλιστα ὡραία τέχνη. Λησμονεῖτε ὅτι ὁ Λούκουλος — ὁ ἔνδοξος ἐκεῖνος φαγᾶς — εἶχε ἐννέα (μόνον) ἐστιατόρια, ὧν ἕκαστον ἔφερε καὶ τὸ ὄνομα μιᾶς μούσης, φανταστῆτε! καὶ ὅτι ἐν αὐτοῖς παρετίθεντο μόνον καλλιτεχνήματα!

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ἐξεδόθησαν

Περὶ ἱδρυμάτων τῆς προβλεπτικότητος, ἤτοι περὶ ταμιευτηρίων, σχολειακῶν ταμιευτηρίων, λαϊκῶν τραπεζῶν κτλ., ὑπὸ Κ. Χ. Βάμβα.

Ποιήσεις: Εἰδύλλια—Στίχοι—Τραγούδια τοῦ Γιαλοῦ, ὑπὸ Π. Ν. Πετροπούλου. Πάτραι.

Διάλεξις Παναγιωτάκη τοῦ Μαμωνᾶ τοῦ χρηματίσαντος μεγάλου ἑρμηνέως πρώτου χριστιανοῦ, τῆς τῶν Ὀθωμανῶν βασιλείας, μετὰ τινος Βανλῆ Ἐφένδη Μουσουλμάνου, διδασκάλου τῶν Τούρκων, ὑπὸ Ι. Σακκελίωνος, ἐπιμελητοῦ τῆς Ἐθνικῆς βιβλιοθήκης.

ΑΓΓΕΛΙΑΙ Δ. 30 ὁ στίχος ἢ ἀποστολή

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ — ΚΑΡΤΟΝΙΑ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΑ — ΧΑΡΤΗΣ ΑΙΒΟΥΜΙΝΕ — ΕΚΤΥΠΟΥΝΤΑΙ ΧΑΡΤΗΣ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΚΑΙ ΦΑΚΕΛΛΟΙ

ΧΑΡΤΟΠΩΛΕΙΟΝ ΚΑΙ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ ΦΑΚΕΛΛΩΝ
ΠΑΛΛΗ ΚΑΙ ΚΟΤΖΙΑ
ΑΘΗΝΑΙ

ΧΑΡΑΚΤΑΙ
ΕΠΙ ΜΕΤΑΛΛΩΝ ΠΑΝΤΟΣ ΕΙΔΟΥΣ
ΣΦΡΑΓΙΔΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΚΕΦΑΛΙΔΩΝ
Monogrammes
Σφραγῖδες ἐξ ἐλαστικοῦ παντὸς εἴδους

ΠΛΑΚΕΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΑΙ — ΣΑΠΟΝΕΣ ΑΓΓΛΙΚΟΙ — Τὰ καλλίτερα ὑπάρχοντα ἐν Ἑλλάδι ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ — ΜΕΛΑΝΟΔΟΧΕΙΑ

ΕΚΤΥΠΟΥΝΤΑΙ ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΡΙΑ ΣΤΙΓΜΙΑΙΟΥ — ΕΚΤΥΠΟΥΝΤΑΙ ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΡΙΑ ΧΑΛΚΟΓΡΑΦΗΜΕΝΑ

ΚΟΝΙΑΚ ΚΑΜΠΑ
Ἐκ καθαρῶν λευκῶν σταφυλῶν. Βραβευθὲν ἐν τῇ Ἐκθέσει τῶν Παρισίων. Ἐν χρήσει παρὰ τῇ
Ε. ΑΥΛΗ
Συνιστώμενον ὑπὸ τῶν ἰατρῶν, ἐν χρήσει παρὰ διαφόροις νοσοκομείοις.
Ὁδ. Φιλελλ. 10
Α. ΚΑΜΠΑΣ

REVUE
POLITIQUE ET LITTERARE
REVUE BLEUE
Paraissant le Samedi
Six mois 20 fr. Un an 35
PARIS
111. Bd. St Germain 111.

Γ. ΠΑΜΠΑΝΟΣ
Ὀδοντοϊατρὸς
Ὁδ. Πατησ. 9

Δ. ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥ
ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΑΘΗΝΑΙΩΝ
(Τουρκοκρατία)
ΑΝΗΜΕΙΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΩΝ ΑΘΗΝΑΙΩΝ
Ὁ Α' τόμος Δρ. 10

ΧΑΡΤΟΠΩΛΕΙΟΝ
ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ Α. ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ
Ὁδ. Αἰόλου, ἀριθ. 195-197
Ἐκτυποῦνται
ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΡΙΑ ΣΤΙΓΜΙΑΙΩΝ
ἐπικεφαλίδες σφραγῖδες
παντὸς εἴδους, πάσης ποιότητος
ΜΕΓΑΛΗ ΑΠΟΘΗΚΗ
Εὐρωπαϊκῶν Καταστίχων
ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΔΡΟΜΟΛΟΓΙΟΝ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΥ ΠΕΙΡΑΙΩΣ-ΑΘΗΝΩΝ-ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Τμῆμα Πειραιῶς--Κορίνθου--Πατρῶν

	1	3	33		2	4	32
Πειραιεὺς ἀν.	6.30π	11.10	12.30	Πάτραι ἀν.	6.45π	11.30	—
Ἀθῆναι »	7.—	11.45	1.—	Αἴγιον »	8.25	12.46	—
Κόρινθος ἀφ.	9.52	2.55	4.17	Κόρινθος »	12.—	4.25	6.50π
Αἴγιον »	1.36	6.15		Ἀθῆναι ἀφ.	3.07	7.25	10.10
Πάτραι »	2.55	9.55		Πειραιεὺς »	3.35	7.55	10.40

Τμῆμα Κορίνθου - Ναυπλίου - Μύλων

Κόρινθος	ἀν.	10.10 π. μ.	Μύλοι	ἀν.	1.15 μ. μ.
Ἄργος	ἀφ.	12.20 »	Ναύπλιον	»	1.20
Ναύπλιον	»	12.50 »	Ἄργος	ἀφ.	1.50
Μύλοι	»	1.08 »	Κόρινθος	»	4.—

Τμῆμα Πατρῶν - Πύργου

	π.μ.	μ.μ.	π.μ.		π.μ.	μ.μ.	
Πάτραι ἀν.	7.05	3.30	5.30	Πύργος ἀν.	6.25	3.50	
Ἀχαΐα ἀφ.	7.55	4.20	6.30	Ἀμαλιὰς »	7.35	5.—	
Μανωλὰς »	9.—	5.24	—	Γαστούνη »	8.05	5.32	
Γαστούνη »	10.—	6.21	—	Μανωλὰς »	9.02	6.30	
Ἀμαλιὰς »	1.031	6.52	—	Ἀχαΐα »	10.07	7.35	6 π.
Πύργος »	11.40	8.—	—	Πάτραι ἀφ.	10.55	8.25	7.

Αἱ ἀμαξοστοιχίαι 33 καὶ 32 ἡμέραν παρ' ἡμέραν ἐναλλάξ. Τοπικαὶ ἀμαξοστοιχίαι καθ' ἑκάστην εἰς ὅλα τὰ τμήματα.

Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου ΠΑΡΑΣΚΕΥΑ ΛΕΩΝΗ